

GRUDA

Štev. 2.

1930.

Leto VII.

VSEBINA ZVEZKA 2.

Prevarana. — PAVEL POPOTNIK: Dom ob Soči. — LIKOVIČ JOŽA: Na saneh. — MIRKO KUNČIČ: Minca. — M. N.: Njena prva ljubezen. — ING. I. K.: Sovražniki gozda. — Svobodna kmetijska prosveta. — Našim gledališkim odrom. — Kotiček za dekleta. — Organizacija. — Posvetovalnica. — Dopisi. — Za zabavo in smeh. — Razno.

Celoletna naročnina „Grude“ znaša Din 30.—. Za dijake in vojaše Din 20.—. U. S. Amerika Dolar 1.—, Argentina 2 Pes. V podrobni prodaji stane „Gruda“ Din 3.—.

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: Ljubljana, Miklošičeva c. 4. — Rokopise je pošiljati uredništvu, naročnino, reklamacije, oglase itd. samo upravi. Cene oglasov po dogovoru. — Rokopisov, ki jih ni naročilo, uredništvo ne vrača. — Urejuje: Uredniški odbor. — Odgovarja: dr. Janže Novak, Linhartova ul. 20.

„EKONOM“

osrednja gospodarska zadruga v Ljubljani
Kolodvorska ulica 7

Ima v zalogi po najnižjih cenah deželne pridelke, najfinejšo banaško in domačo moko, krmila, spec. blago in ostale v to stroko spadajoče, predmete.

Zaloga vseh vrst umetnih gnojil, modre galice, prvovrstne strešne opeke iz opekarne Ilovac, Karlovac, ter najboljšega splitskega in trboveljskega portland cementa.

NAJBOLJŠI

v materialu
in
lepih opre mah
so edino

GRITZNER in ADLER

šivalni stroji in kolesa, za dom in
obr t, pletilni švicarski stroj **DU-**
BIED, pisalni **URANIA**.

Ugodni plačilni pogoji - pouk brez-
plačen samo pri

Josip Petelinec
Ljubljana.

MR. BAHOVEC

PLANINKA
ZDRAVILNI
ČAJ

„PLANINKA“ ZDRAVILNI ČAJ

prenavlja, čisti in osvežuje kri, izboljša slabo prebavo, slabotno delovanje čreves, napihovanje, obolenje mokračne kisline, jeter, žolča in žolčni kamen.

Vzpodbuja apetit in izbornu učinkuje pri arteriosklerozi. Zahtevajte v lekarnah samo pravi „Planinka“ zdravilni čaj, ki se ne prodaja odprto, temveč samo v plombiranih paketih po Din 20— z napisom proizvajalca:

LEKARNA MR. LEO BAHOVEC LJUBLJANA
Kongresni trg

Primarij Dr. FR. DERGANČ

ordinira od 11. do 1. ure

LJUBLJANA, KOMENSKEGA ULICA 4.

Pridobivajte nove naročnike za

„GRUDO“

Težakovo olje za živino

je potrebno in koristno za živino radi vitamina A in vitamina D, ki ga v nobenem drugem krmilu sploh ni. Dalje je potrebno radi joda in broma. To so vse one stvari, ki so v stanju, da se slabotna in zahirana živina okrepi in v kratkem času do najvišje mogoče stopnje razvije. Uspehi krmljenja s tem oljem so zelo veliki. To olje je za živino in njen razvoj večje važnosti kot so umetna gnojila za rastlinstvo in je z ozirom na učinkovitost ceneje.

„Težakovo olje za živino“ se dobi pri trdki

M. Težak, Zagreb, Gundulićeva ulica 13.

in sicer v ročkah od 5 kg po 125 Din za ročko in se pošilja po povzetju.

Vse na obroke!

Nove gramofonske plošče!

Čisto nove!

Nihče jih še ni slišal!

Poje: France Deržaj, bariton

Slovenske narodne:

1. En starček je živel.
2. Oj zlata, vinska kaplja ti.
3. Kaj Ti je deklica.
4. Pleničke je prala.
5. Ti si urce zamudila.
6. Mornar.
7. Sem fantič zelenega štajerja.

Poje: Danilo Bučar.

Kupleti (šaljive popevke):

1. Ja, to sem Jaka . . .
2. Osel ni, kozel ni. . .
3. Tac'ga osla pa še ne...
4. Od prvega do zadnjega.

Orkester:

1. Slovenski biseri,
I. in II del.
2. Večerno žuborenje,
valček.

Cena Din 40—

koračnice, valčki, polke itd.

Na obroke: Ena četrtna takoj, drugo na obroke.

Gramofoni na 10 obrokov - cena od 960— Din naprej.
Solidno nemško delo.

Pletilni stroji na 10 obrokov.

Pisalni stroji na 10 obrokov.

Kolesa na 6 obrokov, cena od
2000— Din naprej.

Motorna kolesa na 10 obrokov.

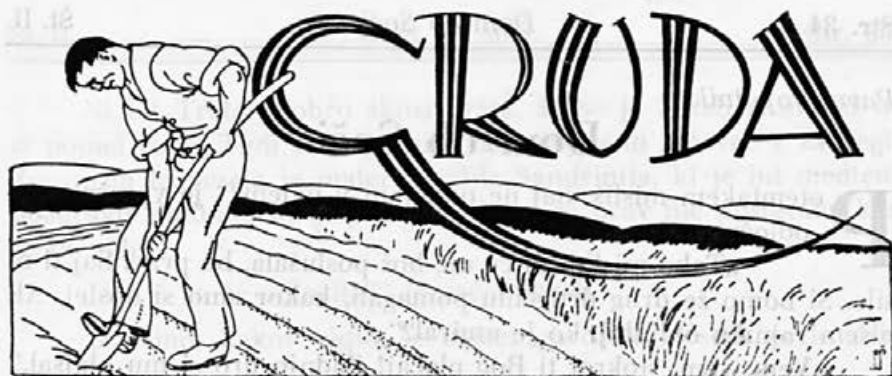
Šivalni stroji od 2500— Din
naprej na 18 obrokov.

Zahtevajte cenike brezplačno!

Trgovska agencija „Centra“
Ljubljana

Miklošičeva 7/III

Sprejmejo se za vse kraje agilni zastopniki. Zglasiti se
osebno ali pismeno takoj.

MESTČNIK
ZA KMETSKO
PROSVETO

Prevarana.

Obljubil je, da me bo vzel,
ko pride spet — in je odšel —

Ni bilo pisma sedem let,
odšli so upi, nade v svet.

Jaz čakala sem, čakala,
z menoj je hčerka plakala.

Potem je prišel še enkrat
domačo hišo obiskat.

O, sedem let sem čakala,
v zvestobi se postarala —

Me videl je in se skesal
in spet čez morje se podal —

A mene na domačih tleh,
spominja nanj — nekdANJI greh — — —

Pavel Popotnik:

Dom ob Soči.

Potemtakem misliš, naj ne oddajam v najem?“ je vprašala neodločno.

„Tako mislim in če me boš poslušala, bo prav. Saj ti ni sile. Si bomo že drug drugemu pomagali, kakor smo si doslej. Ali nisem rajniku obljubil, ko je umiral?“

„Vem, vem, stokrat ti Bog plačaj! Zadnjo uro si mu olajšal,“ je bila Budinka hvaležna in si s predpasnikom otrla oči, zakaj orosile so se ji kakor vsakokrat ob spominu na rajnika, ki bi še lahko živel, ker je bil trden ko dren.

„Veš in prepričan sem,“ je nadaljeval Tratar, „da bi me rajnik Dreja prosil in mi naročil, naj še posebno skrbim za vaš dom, da ne pridejo vanj tujci, če bi slutil, kako se bo vse obrnilo. Bil je mož, kakršnih je malo. Vedel je, da mora biti vsak kmečki dom kakor trdnjava pred tujcem. V mestih in trgih popuščajo,“ je rekel večkrat, „mi pa ne smemo. Ako so naši dedje in pradedje obdržali našo besedo in posest v hujših časih, jo moramo tudi mi!“ Zato je bil povsod, kjer je šlo za izobrazbo in napredek. Bil je v izobraževalnem društvu, bil pri posojilnici, nas navduševal za Družbo svetega Mohorja in za naše časopise. . Vidiš, tudi v njegovem duhu ti odsvetujem...“

„Saj sem sama prav tako mislila in me je to zadrževalo in odvrčalo, a skrb, kako bomo izhajali, me je mečila, da bi le oddala,“ se je nekako opravičevala Budinka.

„Svèt sem ti dal, več ne morem. Naredi sama, kakor misliš, in glej, da se ne boš kesala!“ je rekel Tratar in vstal, da odide.

Preden je prišel do vrat, je obstal, zakaj odprla so se in vstopili so Jozelj, Sandrini in Nina, ki se je vidno zdrznila, ko je ugledala Tratarja.

„Zbogom,“ je še pozdravil Tratar, ko je počakal, da so vstopili, ter hotel iz izbe. Pa ga je prijel Jozelj za roke, ga zaustavil in bil glasen:

„Kar ostani, za pričo boš!“

„Za pričo? Saj nihče ne umira, da bi delali testament!“ se je delal Tratar nevednega in skušal biti šegav.

„Za življenje gre in ne za smrt,“ je dejal Jozelj. „No, pa kaj bi ti pravil, saj sta z Budinko govorila!“

„Sva — in to ti povem, da pri takih kupčijah ne maram biti zraven. Napravite, kakor veste in znate!“

Ni bil Tratar dobro skozi vrata, že se je Jozelj zasmeljal in si pomel roke. Tudi Nina je bila zadovoljna in nič več v zadregi. Zgovorna in vesela je materi hvalila Sandrinija, ki je bil medtem pozdravil Budinko in jo pohvalil, da se ni prav nič postarala, kar je ni videl.

„Ali si se že odločila?“ je začel Jozelj.

„Z Nino, kakor vidiš, še nisem govorila, a sem se le. Nič ne bo!“

„Nič?“ se je začudila Nina.

Jozelj je pogledal Sandrinija, ki se je bil toliko naučil slovenski, da je razumel odgovor, in je namignil še Nini, češ, zdaj vidiš, da mati ni tako navdušena za gostilno in za lepega in prijaznega Italijana, kakor ti...

„Vas je Tratar premotil?“ je vprašala, ne da bi čakala matrinega pojasnila. Jaz pa pravim, da dajte! Jozelj in gospod Sandrinij sta mi vse povedala. Kaj bi poslušali Tratarja! Če se bomo zanašali samo na njegovo pomoč, ne bo nič! Sami moramo skrbeti zase. Kdo ve, kako se vse preobrne! Od danes naprej na Tratarjevega kar nič več ne računajte! Ne maram ga več. Nič, nič ne ugovarjajte in se ne čudite, le poslušajte, kaj vam povem. V društvu se pripravljajo za igro. Tudi jaz bi morala igrati. Tratarjev Ivan bo igral glavno vlogo — Domna, Kačeva Anka bo njegovo dekle, jaz pa naj bi bila stara Meta, njegova mati. Uprla sem se, pa so se mi smejali in se norčevali iz mene. Ivan tudi. „Pa dobite drugo,“ sem rekla in odšla. Ali mislite, da so se kaj zmenili? Nič! In Ivan je ostal in bo igral. O, naj le igra in naj si prebira, ne bom se mu ponujala, ne, in jokala ne bom za njim, pa tudi v društvo me ne spravijo več, če bi me na kolenih prosili! Saj vem, kakor bi udaril na zvon, bo šlo zdaj po vasi: „Tratarjev ne mara več za Budinovo!“ Kakor da bi ga iskala! Rajnik oče je to hotel in delala sem se zadovoljno in molčala, ker se nisem upala, ugovarjati mu... Vidite, tako je, in zdaj se zanesite na Tratarjeve in njihovo pomoč, če se morete —! Nič, nič ne cincajte in kar odločite se in dajte gospodu Sandriniju v najem!“

„Prenaglila si se, Nina, prenaglila, a to se še vse popravi!“ jo je hotela mati pomiriti.

„Nikoli!“ je bila Nina užaljeno ježno kratka in še udarila v svoji ihti z nogo ob tla.

„Poslušaj hčer, Budinka!“ je silil Jozelj.

Trecento lire, signora,** se je oglasil Sandrini. „To je dosti, veliko!“ je dodal še slovenski in vzel iz žepa listnico, jo postavil na mizo pred se in igral s prsti po njej.

„Mati, take priložnosti ne bomo imeli več, sprejmite ponudbo! Za kuhinjo bova pa midve skrbeli. Boste videli, kako bomo dobro izhajali, čeprav nam ne bodo Tratarjevi pomagali. Pokažemo jim, da si znamo tudi sami. Če ne daste v najem in bi hodili Tratarjevi še k nam — ne vzdržim doma. Služit pojdem!“

„Nina, kaj vendar misliš?“ je Budinka vzkliknila vsa iz sebe. „Nikdar!“

„Pa pojdem, kakor sem rekla!“ je bila hči trdovratna.

„Da bi me pustila samo?“ je bolj zavzdihnila ko rekla mati in obraz ji je preletela neznanska žalost.

„Ker poslušate rajši druge mesto mene. Tratarjevi so vam več ko lastna hči!“ je bruhnila užaljeno.

Mati je pomolčala. Nina se je obrnila proti oknu in mencala v svoji ihti rob predpasnika, Jozelj in Sandrini pa sta čakala, kaj bo. Vedela sta, da je Nina s svojo besedo napravila več, kakor bi mogla sama še s takim dokazovanjem in pregovarjanjem doseči.

„Dobro,“ je spregovorila čez trenutek Budinka, „oddam vam prostore, gospod Sandrini!“

Sandrini se ji je poklonil in dejal s sladkobnim smehljajem in kakor bi pel: „Questo mi piace. Bravo, signora!“**

„To je beseda, Budinka!“ je bil Jozelj vesel, kakor bi bila Budinkina odločitev njegovo delo. Zgrabil je za njeno roko in jo dal v Sandrinijevo ter udaril s svojo po obeh in bil zmagoslavno slovesen: „Tako, zdaj drži! Ne boš se kesala!“

„Da bi se le ne!“ mu je odgovorila, a ni bila vesela.

Nina se je nasmehnila in bila srečna. Dobro se ji je zdelo, da je premagala Tratarjev vpliv na mater.

Sandrini je vzel iz aktovke beležnico in povedal, da napiše pogodbo. Nina mu je hotela prinesti črnilo in pero, pa je bil ves sladek in se zahvaljeval, kazaje polnilno pero, ki ga je še uravnaval: „Mille grazie, signorina, mille grazie per la gentilezza, ho la stilografica!“***

„Za eno leto,“ je dejala Budinka. „Če bi se medtem vrnil France, bi tako ne mogli . . .“

* „Tristo lir, gospa.“

** „To mi ugaja. Dobro, gospa!“

*** „Hvala lepa, gospodična, hvala lepa za prijaznost, imam polnilno pero!“

„Eno leto? Pojdi no! Ne spleča se. Tri leta, gospod Sandrini, kaj ne?“ je bolj ukazoval ko vprašal Jozelj, zakaj iz glasne besede, s katero je zavračal Budinko, ni našel prehoda.

„Tri leta, si!“ je pritrdil Sandrini in še menil, da ga bo veselilo, če bi pozneje pogodbo podaljšali.

„Saj res, mati, pomislite, preden vse uredi! Komaj bi začel, pa bi moral iskati drugod!“ je prigovarjala Nina in bila za tri leta.

Mati se je vdala in Sandrini je napisal pogodbo, ki jo je nato prebral. Jozelj in Nina sta jo tolmačila in potem so jo podpisali in obsedeli, zakaj Nina je postregla z domačo salamo in kruhom pa še s črno kavo. Jozelj je zagotavljal Sandriniju, kako mu bo gostilna in trgovina uspevala, ker v domači gostilni v Križišču točijo pijačo, ki ne zasluži imena vino; Budinki pa je spet znova dokazoval, kako bo žela, ko bodo prihajali tujci, ki jim ne bo za denar. Sandrini mu je pritrdjeval in pravil, da se res v notranjosti države v starih pokrajinah zanimajo za zemljo ob Soči, kjer se je bila vojna za neodrešeno domovino, da bodo v trumah prihajali, občudovali lepe planinske kraje in puščali v njih denar ...

Budinka je poslušala prepričevalno, gostobesedno govorjenje in verjela; nič več ni mislila na to, kako težko se je odločila pod Nininim pritiskom. Nini pa se je kar samo smejala, ko si je predstavljala, kako bo stregla visoki gospodi ...

Tedaj so začeli mimo hiše hiteti iz vseh koncev ljudje na vas. Bili so glasni in videlo se je, da so vznemirjeni.

„Kaj pa je?“ je vprašala Budinka skozi okno, ki ga je odprla.

„V društvo so vdrli karabinjeri in prepovedali peti. Vse so hoteli razgnati!“

„Tratarjev se jim je postavil ...“

Obmolknili so, kot bi jim zaprlo sapo, gledali na vas in se umikali. Po cesti je na vso moč tekel Tratarjev in planil k Budinovim in v sobo.

„Oče mi je povedal, da hočete dati Lahu hišo v najem!“ je zaklical z bridkostjo in gnevom, ne da bi se oddahnil.

„Ne hiše, samo prostore! In smo jih že dali!“ je rekla in se nasmejala Nina z zmagoslavnim zadoščenjem, da se more maščevati tako hitro za posmeh in zapostavljanje v društvu.

„Nina, in ti si zadovoljna!“ je kriknil. „Budinka, razderite pogodbo, če ste jo res že napravili, prekličite jo!“ je prosil mater.

„Prepozno, Ivan,“ se je vmešal Jozelj. „Kar je pisano in podpisano, drži! He, si se skesal? Pa ti je le za Nino, kaj, in se bojiš, da ti je ne bi kdo prevzel!“ je še pikro dregnil.

Ivan je pljunil pred mešetarja:

„Fej te bodi, prodana duša! S teboj ne govorim!“

„Hohoho... mar mi je, hohoho...“ se je krohotal Jozelj. Sandrini pa je bil v zadregi in je vstal, pogledal strupeno Tratarjevega ter menil, da bi z Jozljem kar odšla, ko je vse urejeno. „Addio, signora, addio, signorina! A rivederci!“ je pozdravljal in se mu je mudilo, a Jozelj mu je dal znamenje z roko, češ, naj počaka, da jima fant ne bo kako zmešal Budinke in računov.

Ivan je bridko rastel v svojem gnevu:

„Tako! Nas gonijo iz društva, prepovedujejo nam na naših tleh našo pesem in besedo, vi pa sprejemate pod streho tujca, da se bo med nami šopiril in nas odiral! Lepa Slovenka si, Nina! In vi, mati, ste se dali pregovoriti!...“

Ni končal.

„Karabinjeri, karabinjeri!“ so zaklicali vaščani, ki so se zbrali pred hišo.

„Zdaj se boš drl!“ se je rogal Jozelj.

„Pa vendar ne iščejo tebe, za sveto božjo voljo?“ je vprašala vsa v skrbeh Budinka.

„Meni!“ je odgovoril Ivan.

Dva karabinjera sta razdražena vstopila. Maresciallo je položil roko na Ivana in dejal z neprikrito zlobo in jezo uradno strogo:

„In nome della legge!“

„Moj Bog, moj Bog!“ je zavzdihnila in zajokala Budinka ter prosila Sandrinija, naj pregovori orožnika, da bi ga pustila.

„Ni treba, mati, da bi kdo zame moledoval. Pravico sem zagovarjal in trpel bom zanjo, če je že treba! Tebi, Nina, pa naj bo moja aretacija v spomin, ki ga bodi, če moreš, vesela!“

Karabinjera sta se sladko opravičila, da sta morala družbo tako neprijetno razburiti, in sta odvedla Tratarjevega, ki je šel ponosen med njima. Na cesti so ga vaščani, ogorčeni radi dogodka v društvu, vneto pozdravljali in mu dajali poguma.

„Prav si imel! Živio, Ivan!“

„Vse naj nas ženejo, vsi smo Slovenci!“

„Z verigami ne bodo zvezali misli in besed!“

„Prezgodaj so pokazali kremplje!“

„Kje so one lepe obljube, ki so jih plakatirali, ko so prišli z belimi zastavami!“

„Ali je to spoštovanje našega jezika in naših običajev!“

„Kakor so prišli, tako pojdejo!“

* „V imenu postave.“

„Na svoji zemlji ne bomo prenašali nasilja in krivice!“

„Ali je to samoodločba narodov?“

„Kdo vas je klical? Plebiscit nam dajte, pa boste videli, čigava je ta zemlja!“

„Prezgodaj ste pokazali svoje mačje kremplje, ni še vseh dni konec! Za Krnom je Jugoslavija in v Parizu še teče pravda!“

„Živio Jugoslavija! Živio Wilson!“

„Na svidenje!“ jim je klical Ivan, bil vesel ogorčenja, ki je združilo vso vas v glasen odpor proti tujemu nasilju, in šel med karabinjeroma ponosno in samozavestno kot utelešena moč naroda, ki v svoji zdravi sili ne kloni ...

Sandrini in Jozelj sta ostala v izbi; nista se prav upala oditi, zakaj bala sta se med razdraženo množico. Ko so se vaščani razšli, eni domov, drugi z Ivanom, dokler ni izginil za ovinkom proti Trgu, sta se le opogumila in se odpravila.

„Nič hudega ne bo, bom že jaz posredoval!“ je obljubil Sandrini, ko se je vnovič poslovil. Vrgel je besedo, da bi potolažil Budinko, ki je bila še vsa vznemirjena in žalostna, kot bi bila ona kriva, da so prišli Ivana in ga odgnali. Nina je bila tudi nekam zbegana, a ni ji prišlo na kraj pameti, da bi prosila kot mati Sandrinija, naj posreduje. Sladko se je nasmehnila, ko ji je stisnil roko, mu rekla, naj se kmalu za stalno vrne, in še stopila na prag v kuhinjo in gledala za njim ...

Hlapec Matevž, ki se je bil izločil pred hišo izmed množice in obstal še pred borjačnimi vrati, je grdo pogledal Sandrinija in Jozlja, ko sta šla mimo njega.

„Zdaj boš služil, Matevž, zdaj, ko bo napitnine, da ne boš vedel kam z njo!“ mu je zaklical Jozelj že s ceste.

„Kakšne napitnine?“

„No, ko bo gospod Sandrini pri vas točil!“ je pojasnil Jozelj.

„Ne bom čakal ne njega ne napitnin!“ je zabrusil Matevž za njim in stopil v hišo, kjer je Budinki kar kratko odpovedal:

„Ko pride Sandrini, poiščite drugega hlapca!“

Solnce je bilo zašlo in ko je izzvenel sladkoubrani Ave, so tonile hiše v Križišču že v temo in čudnotesnoben mir, in ni ga motila kot sleherno nedeljo zaljubljena fantovska pesem na vasi in ga ni kalil vesel vrisk, zakaj iz Trga sta bila prišla dva karabinjera in patrulirala do jutra, preklinjajoč uporne hribovce, ki nimajo smisla za sveto in veliko Italijo ...

(Dalje prih.)

Likovič Joža:

Na saneh.

Poljana snežena se blesketa,
 zeleno, modro iskri, trepeta,
 gozd pobeljen v obzorje strmi,
 zarja mu črne robove zlati.

Sani v belino sršeče brze,
 po mrtvi tišini kraguljci zvone,
 gazi globoki par vranov sledi,
 lakoten upije, za plenom preži.

Mirko Kunčič:

Minca.

„Aha,“ je s poredno resnobo pokimal z glavo in ji gledal verno v oči; „zdaj že vem!“ Pomislil je malce in jo koj nato v prijateljskem tonu pobaral: „Čigava pa si ta prav za prav? Že mesec dni sem v tem kraju, pa te še nikoli nikjer nisem videl. Ali si v tej hiši doma?“

V njenih očeh se je stemnilo. Bila je razočarana. Komaj za silo sva se spoznala in že hoče, da mu razkrijem sramoto svojega

rodu — je čustvovala v sebi blodno in bridko. Dvignila je glavo, pogledala ga kljubovalno in osorno dejala:

„V tej hiši, da! Če vam ni všeč — pojdite, odkoder ste prišli!“ Sovražno mu je pokazala hrbet in jezno zaloputnila duri za seboj.

Obstal je kakor vkovan na mestu in presenečen strmel v zaprte duri. „Čudno dekle!“ je slednjič zmajal z glavo in zamišljen odšel.

Njej pa je bilo hudo in na jok ji je šlo. Vsa raztresena in bolešno zasanjana je bila tisti dan — — —

Kako je že daleč vse to!

Bolnica je vzdihnila, dvignila belo shujšano roko in si popravila z njo šop las, ki ji je padel nizko na oči.

— — — Drugi dan je prišel spet. Pri oknu je stala in zalivala nageljnu in rožmarinu. Pozdravil jo je prijazno in iskreno povprašal:

„Zakaj pa si bila včeraj tako huda name, Minca?“

Osupnila je. Le kod je izvedel njeno ime? Gledala mu je naravnost v oči kakor da hoče razbrati v njih zahrbtno misel, zloben namen, in je bila vsa plaha in zmedena. „Gotovo ve vse in me bo zasramoval kakor drugi“, je bila ogorčena v svoji dekliški rahločutnosti. Brez besede je hotela pobegniti od okna, pa jo je prehitel z novim vprašanjem:

„Kaj pa Jožek in Mihec in Angelca delajo? Ali se učijo?“

Še bolj začudena je bila. Jožek in Mihec sta hodila v tretji razred farne šole, Angelca pa v četrtega. Odkod jih pozna kar naenkrat?

Uganil je njene misli in med smehom pojasnil:

„Jaz sem novi učitelj, da boš vedela. Ivan mi je ime. Zakaj si tako neprijazna z menoj? Tako zale oči imaš, pa me tako grdo gledaš! Saj nisem tako hudoben človek, kakor izgledam.“

V njenem srcu se je zganilo. Nekaj toplega, kakor občutek iskrene hvaležnosti, je kanilo vanjo. Oči so se ji svetlo zarosile in ustna zadrhtela v srečnem smehljaju. „Vse ve,“ je radostno plakala v sebi, „vse ve — in je vendar tako dober in prijazen z menoj.“

Takrat, ob tisti uri, se je porodil v njej plamen, ki ni in ne bo nikoli ugasnil — — —

Kako je že daleč vse to!

— — — Leto dni je zorela ljubezen mlada in lepa. Leto dni so trkale njene sanje na vrata paradiža. Leto dni opoja in sreče — o, samo leto dni! Bridkosti in žalosti pa konca ni...

Kar čez noč je prišlo kakor pride vihar. Prišlo je — in je bilo na mah potepatno, porušeno vse...

Med vaškimi fanti v gostilni je sedel tisti večer in je bil za čuda razigran in dobre volje.

Pri nasprotni mizi so sedeli trije: Marenkov Fronc, Klančnikov Tina in kozavi Aleš — tisti, ki ima za vsako besedo nož v rokah in ki je nekaj časa za njo hodil.

Izzivalno je škilil izza mize in je, kakor da ne privošči Ivanu niti trenutka veselja, delal ves čas zlobne opazke.

Ivan se ni zmenil zanj.

To je Aleša še bolj razkačilo. Brž je iztuhtal, za katero žilo mora potipati, da bo Ivan razžaljen, zadet. Obrnil se je z obrazom k svojima prijateljema in dejal glasno, da so prisluhnili vsi:

„Kaj praviš ti, Fronc, ali se bo tudi Minca tako postavila kot se je njena mati Maruša? Osemnajst nezakonskih pankrtov z raznimi očeti roditi in jih rediti — niso mačkine solze!“

Ivan je okamenel in prebledel kot zid. Vse bi prenesel — te strašne žalitve ni mogel.

Vstal je izza mize in stopil z omahujočimi koraki pred Aleša. Glas mu je zadrhtel v žgočem gnevu:

„Kaj si dejal, človek? Ti si upaš...? Ti, ki nisi vreden, da pogledaš moji Minci v obraz...? Baraba!“

Alešu je posinel obraz. Hudobno je poškilil z mačje živimi očmi, potrkal se mogočno na prsi in zarjul:

„Jaz sem dejal to, jaz! Jaz, ki sem imel Marušo za ljubico in bom imel tudi Minco, če se mi bo zljubilo! Vlačuga ostane vlačuga.“

Ivan se je opotekel kot pijan. Njegovemu dekletu, njegovemu sladkemu dekletu reči: vlačuga...! Ne, to je preveč. Dvignil je pest in udaril.

„Prekleti škric!“ je Aleš zaškrtal z zobmi, vrgel se besno nanj in ga pobil na tla. Še preden so se gostje dobro zavedli, se je za bliskal v njegovih rokah nož.

„Na, tu imaš barabo...! Na, tu imaš Minco...! Ne tvoja, ne moja ne bo!“

Vroč curek krvi je brizgnil iz rane na prsih in oškropil pobesnelemu Alešu roke in obraz.

„Minca! Umiram!“ je zahropel v obupni grozi Ivan in lovil sapo. „Revica, kaj bo zdaj s teboj!“

Krčevito se je zgrabil za srce in glava mu je kakor težka svinčena masa trdo udarila ob tla. Bledi, prestrašeni obrazi so se sklanjali nad njim — on jih ni videl več. Črne, pošastne sence so se

plazile od vseh strani in so ugašale poslednjo medlo lučko v njegovem srcu: misel na njo...

Smrt je obrisala koso in se votlo zakrohotala — — —

Kako daleč je že vse to!

Bolnica je zaječala in si obrisala potno čelo. Njene misli so krenile v drugo smer.

O, tako dolgo — leto dni — že leži in ne more umreti. Zdi se ji, da jo že bratje in sestre postrani gledajo in ji želijo smrti. O, saj bi rada zatisnila oči... Tako trudna je že in vsega naveličana. Ah, še sladka pesem gozdov in savskih valov je ne uspa-va več...

*

Nekega jutra po so jo našli mrtvo. Splazila se je bila ponoči vsa blodna in uboga k Savi in vrgla svoje mlado življenje vanjo za en sam trenutek pozabljenja — — —

M. N.:

Njena prva ljubezen.

Vsa družina je bila v senožeti, le teta je ostala doma pri kuhi in živini. Močna dekla Reza pa je prihajala vsako dopoldne gori h koscem in grabljicam, noseč v težkem jerbasu vse dobrote za lačne želodce.

Kaj bi opisovali tisto življenje tam gori! Vsako jutro, ko se je tam za koničastim vrhom pordečilo nebo, so se vriskajoč odpravljali od doma. Tam na položni planini je potem cel dan odmevalo petje, ukanje in smeh med enakomernim klepanjem kos. Stari hlapec Matevž, čeprav že petdesetleten, je vztrajno mahal pred fanti. Domača dva Frane in Ivanc sta ga včasih poskušala prehiteti, pa se jima ni dal. Tone pa je kar zaostajal.

Ej, tisti sosedov Tone! Bahato je stopal, raven in velik, mo- gočne krivce je nosil za klobukom in kadar je postal in si oddahnil, je pomaknil klobuk za tilnik, dvignil obraz k solncu in zaukal iz vsega grla. Potem je vselej pogledal tja preko senožeti k dekletom. — Štiri rdeče rute, štiri svetle jopice so se bliskale tam med zeleno travo. Domača Pavla, sosedova Ančka, dekla Reza in Tilka, mestni deklič.

Tilka je prihajala vsako poletje k teti na počitnice. Njeno šestnajstletno srce je zvedavo kukalo v lepo močno življenje, ki jo je objemalo tu na deželi. Njena iz sentimentalnih romanov pri-

učena občutljivost je padla od nje in veselo se je oklenila nove sredine.

Z vriskanjem je vsak dan odhajala v senožet, ponosno je opazovala žulje, ki so se množili na njenih dlaneh. Lačna je krepko zajemala južino iz skupne sklede in Tonetu, ki je sedel poleg nje, poredno odvezemala najboljše grižljaje. Navidez se je prepiral z njo, toda njegov zagoreli obraz ni kazal nevolje. — Kadar ji je prinesel šop rdečih korčkov, ki jih je med potjo nabral, se mu je nasmejala, a kadar se je, kakor nehote in nevede dotaknil njene gole lakti, se je odmaknila. On pa je tedaj v zadregi pogledal v tla in dolga brazgotina nad levim očesom je še bolj zardela. Tista brazgotina mu je ostala iz otroških let in je dajala njegovemu sicer pravilnemu obrazu, nek čudno neprijazen izraz. Vedel je to in je bil žalosten in nesrečen, ker je tisti brazgotini pripisoval Tilkino nenaklonjenost.

Tisti dan so se pridružili fantje dekletom. Senožet je bila pokošena in pohiteti je bilo treba z obračanjem. Solnce je žgalo, pot je kar lil s čela. Pogostokrat se je Tilka ustavila in si obrisala obraz, pogosto je stopila do grma, v katerem se je skrival pred solncem vrč z vodo.

„Pa bi ostala kar v senci! Preveč si pridna!“ ji je zaklical Tone.

„Neče, pa neče! — Kar prava grabljica hoče biti!“ se je smejala Pavla.

„Saj tudi je!“ je možato pritrdil Matjaž.

„Čakaj, jaz ti bom pomagal!“ Tone je pustil svoj red in se pridružil Tilki.

„O, pusti, bom že sama!“ se je smejala. „Saj nisem trudna, le vroče mi je!“

Ves obraz ji je žarel in oči so se smejale izpod pisano rdeče rute. Tone je zastrmel vanjo. Oh, ta Tilka! Katero dekle iz domače vasi ji je par! Saj je štel Tone že devetnajst pomladi, dekleta, ki bi mu bilo tako všeč, pa še ni videl!

„Pa ti je res vroče, Tilka,“ je začel.

Pogledala ga je in se nasmehnila.

— Tone, tonasti, mar res misli, da nič ne vem — se je smejala v sebi.

V mislih ga je primerjala z mestnimi dijaki, ki so pogledovali za njo, ko je hitela v šolo in jo čakali na oglu, ko se je ob prijateljičini roki vračala domov. Vselej je zardela, kadar je šla

mimo njih. Spomnila se je tistega visokega, vedno gologlavega Vladota, ki je bil tako pederzen, da jo je nekoč, ko se je ločila od prijateljice, spremljal do doma. Vlado ji je bil všeč, velik je bil in nagajive oči je imel. Nekatere sošolke so bile skrivaj zaljubljene vanj, on pa se je trudil za njo. — Zmagoslaven nasmešek ji je preletel obraz.

Ta-le Tone pa je ves drugačen. Velik je in močan kot platinina, dober in pohleven, kot jagnje. Na poseben, neroden način ji razodeva svoja čustva. Ljub ji je, kljub tisti brazgotini, kot ji je ljuba vsa ta okolica, to zdravo prosto življenje in spominjala se ga bo z domotožjem, kot se bo z domotožjem spominjala celih počitnic.

„Kaj razmišljaš?“

Negotov je Tonetov glas in s skrbjo ji gleda v obraz.

„Kar tako sem se zamislila.“

Naglo obrača suho seno in beseda se mu zatika.

„Kmalu se vrneš v mesto in nas pozabiš.“

„O ne, dolgčas mi bo za vami vsemi.“ Prepričana je, da ji bo res dolgčas.

„In name, Tilka, ne boš pozabila?“ Poln pričakovanja je njegov glas in proseče zro njegove oči, ko se je ustavila in ga pogledala.

Daleč pred njima so bili ostali, veselo govorjenje in smeh je donel do njiju.

Stal je pred njo velik in močan in tako proseč. Srce se ji je stisnilo v plašnem pričakovanju.

Ali je to ljubezen? Sedaj bo govoril. Kaj naj stori, kaj naj mu reče?

„Ne boš pozabila name? — Jaz nate ne bom. Nikdar več, Tilka...“

Glas mu je zastal. Prijel jo je za roko: „Tilka, ko bi vedela, kako te imam rad! —“

Tu je! — ji je bežno preletelo skozi misli. — Prvi ji je sedajle tale fant odkril svojo ljubezen.

Čudna zmeda je bila v njeni glavi. Ne, za vse na svetu ne bi mogla pregovoriti sedaj.

Glasen smeh ju je predramil. Oni tam na kraju senožeti so se bili obrnili.

„Hoj, kaj sta pa izgubila?“ jima je zaklicala Pavla.

Bili so predaleč, da bi mogli opaziti njuno zadrego.

Tilka se je naglo odmaknila. S povešeno glavo je obračala dalje.

Tisti dan se ji Tone ni več približal, tudi vriskal ni več. — Zvečer so se vračali v dolino tihi in trudni.

Toneta je mučila negotovost. Razkril ji je bil svoje srce, ona pa je molčala. Kaj sodi o njem? Ali ga mara? Nemirno srce mu ni dalo zaspiti. Zunaj je sijala polna mesečina. Vstal je in stopil na vrt za hišo. Okno Tilkine kamrice je bilo odprto. Ali naj jo pokliče? Ni vedel, kdaj je stal pod njenim oknom.

„Tilka!“

Tilka se je stresla. Vedela je, da bo prišel. Ves večer je morala misliti nanj. Potrkal je na njeno srce, vzbudil je v njej tisto nejasno sladko čustvo, ki je začetek ljubezni.

Toda — ali je to res ljubezen? Ali ji je tale fant res tako drag, da bi mogla brez hinavljenja vračati njegova čustva? Trepetajoč je stopila k oknu in kradoma odmaknila belo zaveso. Stal je tam v mesečini in bel svit je polno padal na njegov obraz.

„Tilka!“

Ves pričakujoč je njegov obraz. Lep je. Njegove črne oči zro nepremično na temno praznino v oknu. Brazgotine, ki ga je kazila, ni videti.

„Tilka!“

Žalosten je postajal njegov obraz. — Zastonj kliče. Noče se mu oglasiti. Seveda, kaj ji more biti on, kmetski fant!

Ona pa je trepetala za zaveso. Kaj ji je storiti?

Povesil je glavo, jo zopet dvignil. Proseče je zadnjič poklical:

„Tilka!“

Ne sedaj, ne sedaj! — je plalo v njej. Jutri, pojutrnjem bo govorila z njim, sedaj ne more!

Obotavljajoč se, bridko razočaran, je odšel...

Drugi dan je Tilka ostala doma pri teti. V senožeti so spravljali seno. Pustili so ga kar gori v seniku, ker ni bilo vozne poti v dolino. V koših so ga znosili v senik. Tilka ne bi mogla mnogo pomagati.

Tone je bil tih. Ni vriskal, ni se šalil. Stal je visoko gori v odprtini vrat in metal seno v notranjost senika. Trudne so bile njegove misli, srce ga je bolelo. Mehanično je delal. Vzgibal se je navzven po seno in se s senom nagibal navznotri. Tedaj se je zgo-

dilo: izgubil je ravnotežje in padel z višine na skalo, ki je molela tik dolnjih vrat iz trave...

Na večer, ko so planine rdele v zahajajočem solncu, so ga prinesli domov in ga položili med sveče in krvavordeče planinske korčke — — —

V svoji tihi kamrici je Tilka vso noč prejojala. Klicala ga je, govorila mu je o svoji ljubezni in ga prosila odpuščanja za svojo neodločnost. Zaman. Njegova usta so ostala nema, njegov blede obraz žalostno očitajoč.

Ing. I. K.:

Sovražniki gozda.

Mnogo gozdnega drevja uniči sneg, posebno če pada moker in težak. Podere največ iglastega drevja, smreko, bor, jelko, ker to obdrži iglice tudi čez zimo. Sneg se lažje naleti po vejah in s svojo težo podere in polomi drevje. Podobno škodo delajo viharji, posebno v smrekovih gozdovih, ker ima smreka le plitve korenine v zemlji. Sneg in vihar sta strašna drvarja.

Izmed rastlin škodujejo gozdu one, ki drevje duše in ga ovirajo v rasti. Tak gozdni plevel lahko imenujemo srobot, divji hmelj, trnje, malinje, ptičji lim, ki raste iz vej gozdnih in sadnih dreves, v gotovih slučajih tudi vrbo itd.

Nekatere gobe povzročajo pri rastočem drevesu gnitje debela.

Goba raste v deblu v obliki tankih belih niti. To kar zunaj vidite na drevesu, je le plod ali sad gobe. V tem plodu je tisoče neznatnih semen, ki jih veter raznaša po gozdu. Ako pade seme na ranjeno mesto (brez skorje) drevesa, vzklije v deblu, se razširi in povzroča novo gnitje. Taka drevesa naj se posekajo in gobe sežgejo.

Na listih žive razne plesni, mali organizmi, ki so vidni le z drobnogledom. Kdor pozna peronosporo na listih trte in krompirja, bo vedel, kakšne bolezni so tu mišljene. Če ima drevo napadene iglice ali liste, je to zanj tako nevarna bolezen kot za človeka, ki zboli na želodcu in pljučih obenem. Rastlina z listi prebavlja svojo hrano in diha. Posebno trpi na teh boleznih iglasto drevje, ki ima po več let ene in iste iglice, čeprav so bolne. Listnato drevje dobi vsako pomlad novo, zdravo listje, zato bolj kljubuje tem nalezljivim boleznim.

Več bolezni lažje uniči drevo, ki ga ena bolezen ne bi zmogla. Smreka, ki ima bolne iglice ali gnilobo, ni več dovolj odporna proti žuželkam, n. pr. lubadarju. Smrekov lubadar je le par milimetrov velik hrošč, pa ima na vesti na milijone uničenih smrek. Hrošč se zarije pod skorjo smreke, kjer samica polaga jajčeca. Iz njih se izvale mali beli črviči, ki vrtajo svoje rove pod skorjo sem in tja ter se rede od živega drevesa. S tem uničujejo najobčutljivejši del drevesa (kambijum) med skorjo in lesom. Na tem mestu drevo raste v debelino, tukaj se pretaka hrana iz korenin v veje in nazaj. Zdrava smreka se dolgo upira lubadarjem, ranjena mesta bogato zalije s smolo in v njej utopi svoje sovraže. Toda slabo razvito drevo, rastoče na slabi zemlji, napadeno od drugih bolezni, jim prej ali slej podleže.

Na Čehoslovaškem se je po vojni razmnožil neki metulj (*Bombix monacha*) v taki meri, da so njegove gosenice požrle vse iglice v iglastih gozdovih. (Spomnite se, da se iz jajčec metulja ne izvali metulj, ampak gosenica, ki ni metulju nič podobna. Ta se hrani večinoma z zelišči. Po gotovi dobi se zabubi, zaspi, in v tem času ji zrastejo krila in se telo izpremeni v metulja). Strašno so izgledali ti gozdovi. Po tleh blato, od zgoraj je kar deževalo na tla, povsod le gole obžrte veje. Vsa sredstva so poizkusili proti tem požeruhom. Še iz zrakoplova so obsipavali gozdove s strupenimi praški, da bi zastrupili gosenicam hrano. Deloma se jim je posrečilo. Toda zastrupili so tudi vse drugo, kar je bilo tam živega: čebele, ptice, zajce, tudi par volov je poginilo, ker so žrli zastrupljeno travo. Učenjaki so vedeli, da napada gosenice neka nalezljiva bolezen (*Poliendri*). Skušali so s to boleznijo gosenice umetno okužiti, pa brez uspeha. Po treh letih groznega pustošenja, se je kuga vendarle pojavila in uničila požrešne gosenice.

Mnogo živali živi na račun gozda. Polh in veverica žro gozdno seme in popje vejic jim diši. Zajec oglodava kožo drevesc. Jeleni in srne popasejo mnogo semenk in sadik ter z rogovi uničijo skorjo drevju. Tudi med pticami, čeprav jih večina koristi gozdu, so žalostne izjeme. To škodo gozd preboli, ako se ti škodljivci ne razmnože preveč.

Tako smo omenili izmed mnogih sovražnikov gozda le nekatere. O glavnem, najhujšem, največjem in najbolj nevarnem pa še nismo govorili. Kdo je to?

Odgovor na to vprašanje bomo podali v prihodnji številki.

Svobodna kmetska prosveta.

„Svobodne učeni selske“, društvo kmetskih prosvetnih delavcev v Pragi je letošnjo jesen nudilo s posredovanjem Zveze slovanske kmetske mladine Slovencem štiri svobodna štipendijska mesta na svojih šesttedenskih kurzihi v Pragi in Bratislavi. Naša Zveza društev kmetskih fantov in deklet je izbrala iz svojega članstva štipendiste, ki so odšli na Češko. Ni jim pa mogla nuditi tiste pomoči, ki bi bila štipendistom potrebna. Zveza nima za to potrebnih sredstev. Čehom smo se za njihovo veliko prijaznost najlepše zahvalili. Kot odgovor na našo zahvalo pa nam je Zveza slovanske agrarne mladine sporočila željo, da bi tudi Čehi radi poslali k nam par svojih štipendistov na tečaje, ki jih prireja naša kmetska mladina.

Mi pa ne prirejamo nobenih tečajev, posebno ne več tednov trajajočih tečajev, ki bi se vsaj v neki meri mogli primerjati s tečaji, ki jih imajo Čehi. Kdo naj tudi prireja pri nas take tečaje!? Naša Zveza ne razpolaga s potrebnim številom prosvetnih delavcev, ki bi mogli na takih tečajih vršiti dolžnosti učiteljev in profesorjev. Še manj pa razpolaga z gmotnimi sredstvi, ki so za prireditev takega tečaja potrebna. Saj letos nismo mogli prirediti niti nameravanega tedenskega tečaja za 10 naših najboljših društvenih delavcev, ki smo ga nameravali prirediti v Ljubljani. In vendar se moramo končno usposobiti za prirejanje tečajev, v katerih se bodo naši najboljši fantje izobrazili in vzgojili tako, da bodo lahko kot možje stebri našega kmetskega gibanja v svoji vasi. Kjer ni mogoče gibanja nasloniti na takega sposobnega in izobraženega moža, tam naše gibanje hira, ne moremo nikamor z združništvom, nima kdo pomagati mladinskemu gibanju, kmetski tisk se tam ne širi itd., itd. Zato vsak dan bolj uvidevamo važnost raznih tečajev. Skrbi za prirejevanje teh tečajev pa ne more prevzeti na sebe Zveza društev kmetskih fantov in deklet, ker bi se s tem preveč obremenila. Izvedbo takih nalog treba poveriti društvu tistih delavcev, ki so sposobni in pripravljeni tečaje voditi in se sploh prosvetno udeleževati v naši vasi. Ker sposobnih prosvetnih delavcev nimamo organiziranih v posebnem društvu, zato je Zveza društev kmetskih fantov in deklet čisto v zadregi, kje bi dobila predavatelja, da ga pošlju društvu, ki želi imeti predavanje, kje bo dobila strokovnjaka za podeželske in ljudske odre, ki bi dal društvu potrebne nasvete pri graditvi doma ali odra, kje dobiti dobre dopisnike za „Grudo“, kje dobiti ljudi za odbor in razne odseke pri naši Zvezi itd., itd.

Iz vseh teh razlogov smo se morali končno odločiti, da tudi mi organiziramo društvo, ki bi pri nas vršilo iste naloge, ki jih pri Čehih vrši „Svobodne učeni selske“. Odločili smo se ustanoviti društvo „Svobodna kmetska prosveta“, udruženje kmetskih prosvetnih delavcev in prijateljev kulturnega dviga kmetskega ljudstva. V to društvo spadajo vsi tisti, ki so sposobni in voljni udeleževati se kot kmetski prosvetni delavci. To društvo smo zamislili kot izpopolnitev obstoječih društev kmetskih fantov in deklet v tem smislu, da bo vsak tisti fant in dekle, ki je bil sposoben kot reden član društva kmetskih fantov in deklet v tem društvu prosvetno delati, da bo vsak tak fant in dekle kot starešina stopil v vrste kmetskih prosvetnih delavcev in bo kot tak dalje pomagal ne samo svojemu društvu, temveč v naših kmetskih organizacijah sploh.

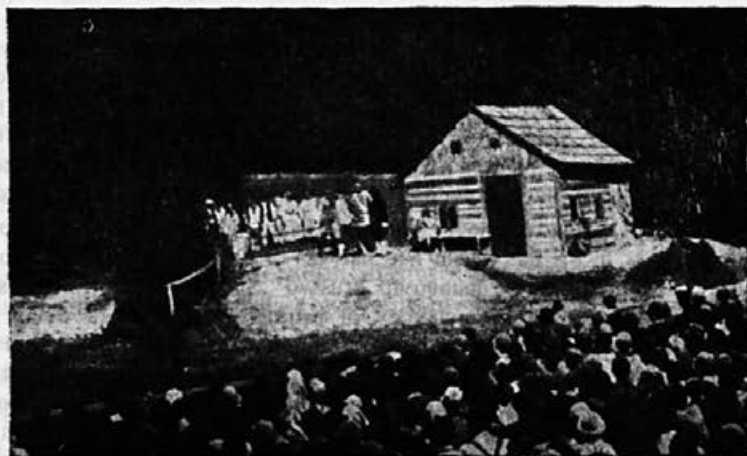
Kmetska prosveta, ki jo bo novo društvo pospeševalo, bo svobodna, odvisna od zasebne inicijative, ki jo poživlja med našim kmetskim ljudstvom naše

kmetsko gibanje. To prosvetno delo bi se torej vršilo v kmetemskem gibanju, ne pa po ukazu državnih oblasti ali na željo tega ali onega meščanskega društva. V tem smislu bi bila kmetska prosveta, ki jo bo širilo to novo društvo, s v o b o d n a. Glavni namen društva bo družiti, vzgojevati in izobraževati prosvetne delavce, s temi prosvetnimi delavci ustanavljati, vzdrževati in voditi razne tečaje in prirejati razna predavanja ter druge prosvetne prireditve, podpirati gmotno in duhovno prosvetne delavce na vasi in vršiti dolžnost starešinstva nasproti društvom kmetijskih fantov in deklet ter omladinskih organizacij sploh v pogledu moralne in materialne podpore. Pri vsem svojem delovanju bo „Svobodna kmetska prosveta“ seznanjala kmetijski naraščaj predvsem z interesi kmetijske in delavskega ljudstva.

Pozivamo torej vse naše prijatelje, ki so sposobni in voljni sodelovati pri širjenju kmetijske prosvete na vasi, da se javijo „Grudi“, ki bo naslove izročila pripravljalnemu odboru za ustanovitev društva „Svobodna kmetska prosveta“. V tem društvu se bodo torej zbrali glavni nosilci kmetijskega gibanja med Slovenci. Ožji stik med njimi na raznih sestankih bo gotovo vodil k poglobitvi kmetijskega gibanja in njegove miselnosti. Delovanje novega društva bo gotovo vzgojilo vrste novih kmetijskih borcev. Zato naj vstopi v novo društvo vsakdo, ki o sebi ve, da je v tem ali onem smislu zmožen pomagati pri širjenju kmetijske prosvete, oziroma pri podpiranju naših mladinskih društev.

Našim gledališkim odrom.

Večina naših društev se izgovarja, da ne more prirediti nobene gledališke predstave, ker nima dvorane in odra. Splošno se smatra, da je predpogoj za prireditev katerekoli gledališke predstave dvorana in stalni oder. To pa ni

res. Nasprotno! Najlepše so gledališke predstave, ki jih po svetu prirejajo pod milim nebom v prosti naravi. Za prireditev igre se izbere primerno mesto v naravi. Mesto je izbrati tako, da se prostor za gledalce polagoma dviga, kar omogoča, da vsak gledalec dobro vidi; prostor za pozornico pa tako, da igralci

nastopajo po mogočnosti iz kakega gozda ali grmovja, kjer se lahko skrito pred publiko opravi vse tisto delo, ki spada za kulise...

Za prireditev gledališke predstave so najprimernejše take igre, ki ne zahtevajo velikih sprememb na sami pozornici, kjer se torej vsa dejanja vrše pred kako hišo, v kaki lopi, na polju ali slično. Če je primeren prostor, pa se za igre, ki imajo v raznih dejanjih razne scenerije, lahko pripravijo pozornice za posamezna dejanja druga poleg druge. Prireditev take predstave v taki pozornici v prosti naravi zahteva dobrega režiserja, če hočemo, da bo igra uspela. Društva bi morala tako igro naštudirati že v zimskem času, tako da bi poleti bilo potrebno samo nekaj skušenj na sami pozornici v prosti naravi. K tem skušnjam bi poslala Zveza svojega režiserja.

V eni izmed prihodnjih „Grud“ bomo skušali obdelati primerno igro za prireditev v prosti naravi. Za danes prinašamo sliko, ki prikazuje prizor iz igre „Janošik“, ki jo je igralo češko kmetško omladinsko društvo na Pribislavskem. Vsakdo, ki bo premotril to sliko, bo moral priznati, da bi tudi naša društva žela velik uspeh, če bi se poprijela dela in pripravila tako igro v prosti naravi za prihodnje poletje.

Nekaj predpustnega peciva.

Krofi. V skodelico toplega mleka daj 6 dkg kvasa in žličko sladkorja. Ko se speni, vlij to vsebino v 2 litra lepe presejane moke, dodaj 2 raztepena jajca, še pol skodelice masla, sladkorja in sol. Dodaj med mešanjem še toliko toplega mleka, da se bo dalo testo lahko stepati s kuhalnico. Kadar se bo testo rado ločilo od kuhavnice, je dovolj stepeno. Pusti ga na toplem kraju, da vzide. Potem stresi testo na desko, ki si jo dobro potresla z moko in ga razvaljaj na debelino pol prsta. S kozarcem, ki ga večkrat ob robu obriši, izreži obodce, položi na vsak obod pol žličke kake sladke mezge in pokrij z drugim obodom. Obo oboda stisni ob robeh s prstom skupaj in ju še enkrat izreži s kozarcem, da dobe krofi lepo okroglo obliko. Gotove krofe polagaj za kratek čas (10 minut) na toplo in jih pokrij. Medtem segrej v ponvi masti (najmanj za 2 prsta!), ko je vroča, polagaj krofe vanjo tako, da pride v mast najpreje tista stran, ki je bila na deski zgoraj. Ponev pokrij tako dolgo, da spodnja stran porumeni, nato krofe obrni in pusti, da se pečejo dalje odkriti. Mast ne sme biti prevročna, sicer se krofi naglo zapečejo, v sredini pa ostanejo surovi.

Drobljanci (flancati). Pol skodelice mlačnega mleka, žličko sladkorja in 2 dkg kvasa vlij v 1 liter moke. Dodaj še četrt litra toplega mleka, 1 jajce, žlico

sladkorja, soli in žlico masla. Vse skupaj stepaj četrť ure. Testo pusti vzhajati. Stresi ga nato na z moko potreseno desko, razvaljaj za debelino mezinca, razreži ga na kose v velikosti štirih prstov in zareži v vsako tako krpo še tri zareze. Te krpe pusti malo počivati (tako dolgo, da razbeliš v kozi za dva prsta masti) in jih potem polagaj v mast. Ko so na obeh straneh rumeni, jih polagaj v posodo in sproti potresaj s sladkorjem.

Buhteljni ali buhtli. To pecivo je še cenejše od gori navedenega, ker ne porabi nič masti. Testo pripraviš kot za krofe. Ko ga razvaljaš za prst debelo, ga razreži z nožem v štirioglate krpe kot za flancate. V vsako krpo zavij žličko sladke mezge in vsak tak kupček položi na dobro namaščeno pekačo. Vsak tak zavitek mora biti od vseh strani masten, sicer bi se sprijel z drugimi. Polagajo se namreč ti zvitki tesno drug k drugemu. Ko je pekača polna, jo pokrijemo in pustimo buhte vzhajati. Nato jih po vrhu namažemo z raztepenim jajcem in damo v precej vročo pečico. Ko so pečeni in shlajeni, se dajo radi ločiti drug od drugega (ker so bili od vseh strani namaščeni). Potresemo jih kot krofe in flancate s sladkorjem.

Kaj mora dekle vedeti pri oskrbovanju cvetlic.

Da ti bodo cvetlice pozimi cvetele, skrbi za primerno gorkoto. Napačno pa delaš, če postaviš rastline preblizu peči ali celo na peč. Njih mesto naj bo na oknu ali blizu njega, kjer dobijo tudi primerno svetlobo. Preveč ne smeš zalivati pozimi cvetlicam, a kadar jim zalivaš, jim zalij dobro. Obenem operi tudi prah in drugo nečednost z listja. Skrbi tudi za svež zrak. Da bo ta nekoliko bolj vlažen, deni na peč lonec vode. Jako hvaležne zimske cvetlice so: klinčki, tulipani, hijacinte, mačehe, cinerarije, ciklame, primule, pelargonije, jurjevke (narcise), begonije in druge.

Oskrbovanje cvetlic. Nekaj vabljivega in blažilnega se nam zdijo okna gosposkih kakor kmetskih hiš, okrašena s cveticami. Lepa je ta navada, dandanes že precej udomačena, tako v veliki palači glavnega mesta, kakor v mali hiši gorske vasice. „Nageljček, roženkravt, rožmarin, iz tega ti šopek nar'dim,“ poje narodna pesem. Teh in še drugih cvetlic bi res ne smelo manjkati na domovih naših deklet. Ker pa cvetke potrebujejo skrbne postrežbe, zato podajamo tu nekaj navodil, kakor naj se oskrbujejo cvetlice. Važni pogoji so prostor, zrak in svetloba. Velikega pomena je prst, namakanje in snaženje. Dobra je navadna vrtna prst. Boljša je takozvana lončna kompostnica, ki jo lahko sama pripraviš, in sicer na ta način: Nareže se celine in se jo zloži na kup tako, da je trava na tleh. V pol leta se te ruše dobro presekajo, prekoljejo in predelajo. Potem se toliko časa pusti, da postane prst prhka in rahla, kar se zgodi v dveh letih. Na drug kup se pripravi gozdne prsti, pomešane z listjem. Tudi s to se ravna kot s prvo, ki v istem času sprhni. V to primešaj rahle prsti, nekaj govejega ali še boljše kurjega gnoja in drobnega peska, mivka imenovanega. Tudi saje in pepe! od lesa ne škodi. Vse to dobro zmešaj in imaš najboljšo prst za cvetlice lončnice. Luknjice pri loncih pokrij s črepinjami, da se voda lahko odteka in da se ne zamaše s prstjo. Zamakati je treba obilo v vročini in ob času cvetja. Voda naj bo postana, ker mrzla škoduje koreninam. Zamakaj poleti zvečer, spomladi pa zjutraj. V slučaju, da si pozabila zaliti in so cvetlice zelo suhe, vzemi velik škaf, postavi lonce noter in nalij vode do vrha. To pusti toliko časa da se ti zemlja do dobrega namoči. Rast pospešuje tudi pridno obiranje orumenelega listja. Znosi lonec s cveticami večkrat na dež, da se dobro opero, ker prah lahko cvetlice

zamori. Nekatero cvetlice so podvržene neke vrste ušem; odstraniš jih, ako kupiš zavitek tobaka, ga namočiš v pol litra vode in s to vodo, ki je stala kaki dve uri, poškropiš liste. Dobi se tudi izvleček iz tobaka, katerega se z vodo razredči in poškropi cvetlice. Kjer pa tega ni pri rokah, zadostuje prvo. Posode in podložke večkrat osnaži, ker snaga je tudi cveticam blaga. Od prilivanja se napravi na vrhu skorja, katero je treba vselej, kadar se naredi, dobro prerahljati, da more zrak do korenin. Za cvetlice je najboljšo jutranje solnce; ker pa tega pri vseh hišah ni, zato poleti ob hudi vročini, ko so cvetlice cel dan izpostavljene solncu, napravi deske pred lonce, tako da ne pride solnčna vročina naravnost do cvetk. Če ti solnce ožge korenine, jih noben zdravnik ne ozdravi! Pozimi ne smejo imeti rastline pretoplo, pa tudi ne premrzlo. Mnogo lončnih rastlin lahko prezimimo v kletih, a te ne smejo biti premokre in ne premrzle. V premokrih rade segnijo, v premrzlih pa pozebejo. Tema in suša jim ne škodujeta. Jako dobra prezimišča za lončnice so sobe, v katerih se ne kuri. Le toliko je treba v najhujši zimi paziti, da ne pade v taki sobi toplota pod ničlo.

Cvetlice na oknih in balkonih. Ni lepšega kakor okno, na katerem cvete in dehti vse polno cvetk. Z malim trudom in z malimi stroški si lahko vsako dekle ustvari ta kras. Cvetlice lahko sadiš v lonce ali v skrinjice, kakor je sedaj po mestih zelo v navadi. Skrinjico dobro pritrdi na vnanjo stran okna ali balkona. Nekatera okna in balkoni so že tako zidani, da se to kaj lahko naredi. Skrinjica mora imeti kakor lonec na dnu en centimeter ali za prst velike luknjice, katere so po en decimeter oddaljene druga od druge; skozi te luknjice se odteka voda, kadar je preveč deževja. Na luknjice položi, kakor v lonce, črepinje, potem dobro kompostnico, zmešano s peskom in ilovico; zelo dobro je pridati nekoliko roženine. Prst se mora ravnati po cveticah. Seme cvetic lahko poseješ v začetku majnika kar v skrinjice; bolje je, če sadiš prej vzgojene sadike. Takoj, ko si vsadila, dobro zalij. Pri izbiranju rastlin za skrinjico je treba paziti na lego okna ali balkona, če je ta solnčen, senčen ali na vetru. Ako hočemo, da nam bodo rastle cvetlice tudi v senci, zberemo si hitro rastoče, kakor: slak, japonski hmelj, tradeskancije in druge. Vse rastline, ki se ovijajo, rabijo veliko in dobre prsti, ker hitro rastejo. Trajne lesnate rastline, katere tudi na vrtu dobro uspevajo so: divja trta, ovijajoča trta in različni bršljini. Zelo hvaležne cvetlice za skrinjice na oknih in balkonih so pelargonije, mnogobarvne petunije, kreše in druge. Lepo je tudi v celo skrinjico vsaditi le ene vrste cvetlice, tako same pelargonije ali petunije.

Čiščenje palm in drugih cvetic. Palme ali druge cvetlice s širokimi listi, ki jih gojimo v sobi, se silno hitro zaprašijo; navadno jim zberemo prah z mokro gobico, lepše in čistejše pa se osnažijo z zajčjo tačico.

Ako hočeš, da bodo mačehe čvrsto rastle in močno cvetele, potrosi marca meseca krog njih čilskega solitarja. Ne smeš pa vzeti preveč solitarja, ker dobi drugače listje pege. Na vsak kvadratni meter raztrosi po trideset gramov solitarja, kar zadošča za enkrat. Vsakih osem dni približno raztrosi solitar še enkrat ali dvakrat. Pazi, da ne boš trosil solitarja po rosnih mačedah, ker v tem slučaju obvisi na listju in listje osmodi. Če že trosiš solitar po rosnih mačedah, jih moraš potem, ko končaš trositi, takoj dobro poškropiti z vodo, da spereš solitar z listja.

Kaj nas zanima.

Razstava kuharskih umotvorov se je vršila dne 4., 5. in 6. februarja v ljubljanskem hotelu „Union“. Stvari, ki smo jih videle razstavljene v veliki unionski dvorani, so nas napolnile z zadivljenim občudovanjem. To je umetnost v najpopolnejšem pomenu besede. Ribe, raki, mesna jedila, prikuhe, salate, obloženi kruhki, močnata jedila, torte in drobno pecivo, majoneze, hladetnine, kompoti in premnogo drugih stvari, ki jim vse še imena ne vemo, je bilo naloženo na dolge, belo pogrnjene ter s cvetjem in zelenjem okrašene mize. V obeh stranskih dvoranah so mesarji razstavili svoje prvovrstne mesne izdelke, raznovrstno meso in perutnino; trgovci z južnim sadjem in sočivjem ter zelenjavo pa so okusno razstavili vse, kar dobra kuhinja potrebuje. Obiskovalci, pa tudi moških obiskovalcev, mestnih in iz dežele, se je vse tri dni kar trlo v obširnih prostorih. S to razstavo in nje obiskom smo pokazali visoko razumevanje za fino in dobro urejeno kuhinjo. Omamljeni od tolike izbranosti in lepote, ki smo jo gledali in z razdraženimi želodci, smo odhiteli, da jih s primernim prigrizkom pomirimo.

Organizacija

Vsem društvom.

Koledarček kmetских fantov in deklet. Prosimo, da vsa društva javijo število prodanih koledarčkov radi pregleda. Sporoče naj tudi, za katere nagrade so se odločili.

Predavanja. Vsako društvo naj skuša prirediti vsaj še eno predavanje. — Sporočite, kako predavanje bi bilo za vaše prilike zanimivo.

Poročila in dopisi. Vsako društvo naj stalno poroča o društvenem gibanju in življenju, da ta poročila priobčimo v „Grudi“. Dopisujte torej pridno — vsak mesec vsaj en dopis.

Igre. Naše ljubljansko društvo „Mlada generacija“ vadi veseloigro „Charlesjeva tetka“, ki bi jo rada vprižarjala po naših društvih. Društva, ki želijo to igro, naj se javijo Zvezi radi dogovora.

Občni zbori. Po pravilih je dolžno vsako društvo sklicati redni občni zbor in to do konca maja. Glavna točka dnevnega reda teh občnih zborov mora biti volitev novega odbora in delegatov za občni zbor Zveze, ki se bo vršil ob času ljublj. veleseljma. Najvažnejša točka pa mora biti načrt za društveno delo v bodočnosti. Dan občnega zbora in dnevni red treba vsaj en teden preje javiti Kr. srezkemu načelstvu in Zvezi, ki bo skušala na vsak tak zbor poslati svojega delegata.

Pozdrave našim dekletom in fantom pošiljata iz Bratislave tovarišica Kristina Gabrijelčič, iz Prage pa tov. Franc Mlinar, kjer obiskujeta tečaj „Svobodne kmetске просвете“.

Frankolovo. Naše društvo je priredilo dvodnevni zadrugi tečaj, ki ga je otvoril tov. predsed. Fran Potočnik. Naglašal je koristnost zadrug za kmetски srednji in mali sloj. Prvi dan je imel predavanje g. Janko Smodiš, revizor Žalske zadrugne zveze, o pomenu in poslovanje zadrug. Drugi dan pa smo se va-

dili v praktičnem knjigovodstvu. Z veseljem ugotavljamo, da se je tečaja udeležilo tudi domače učiteljstvo in precejšnje število naših deklet. Izrekamo pri-
srčno zahvalo Zadrugi zvezi v Žalcu, Kmetški hranilnici in posojilnici na Fran-
kolovem, Okrajnemu šolskemu svetu in gej. A. Bezenškovi, ki so krili stroške
tega tečaja. S tem so dokazali, da skrbijo za napredek kmetijske mladine. Kmet-
sko hranilnico in posojilnico na Frankolovem stavljamo vsem drugim denarnim
zavodom za vzgled, ker vedno rada pomaga tam, kjer gre za dobrobit kmetijske
mladine.

2. februarja smo imeli članski sestanek v prostorih osnovne šole s slede-
čim dnevnim redom: 1. Poročila funkcionarjev; 2. čitanje sejnih zapisnikov; 3. čit-
tanje raznih dopisov; 4. načrt našega dela za tekoče leto; 5. določitev rednega
obč. zbora; 6. naš tisk; 7. slučnanostj.

Po pozdravnem nagovoru se je podala članom točna slika o delovanju
odbora in raznih odsekov. Kot začetniki se seveda ne moremo Bog ve kaj po-
hvaliti z delovanjem našega društva. Postavimo pa se lahko s tem, da delamo
sami, ne da bi nas dregala in dramila „Zveza“.

Z nami je stopilo v prijateljsko dopisovanje društvo iz Št. Ruperta. To
se nam zdi koristno, ker se s tem poživijo društveno življenje. Zelo radi bi prire-
dili prikrejevalni tečaj za dekleta, toda težko nam je dobiti primeren lokal. Skle-
nili smo tudi, da za vsako ceno priredimo letos tekmo koscev z veselico. Občni
zbor našega društva bo 25. marca. Ko smo se lotili vprašanja radi našega tiska,
smo tudi mi zaključili to debato z besedami našega koledarčka „Naj ne bo kmet-
skega doma, kjer poje kmetijska dekle in uka kmetijski fant, ki ne bi imela „Grude“
na mizi.“ Res je, komur je več liter vina ali pa parfum kot pa „Gruda“, ta ne
smje zahtevati zase naziva zavednega kmetijskega fanta in dekleta.

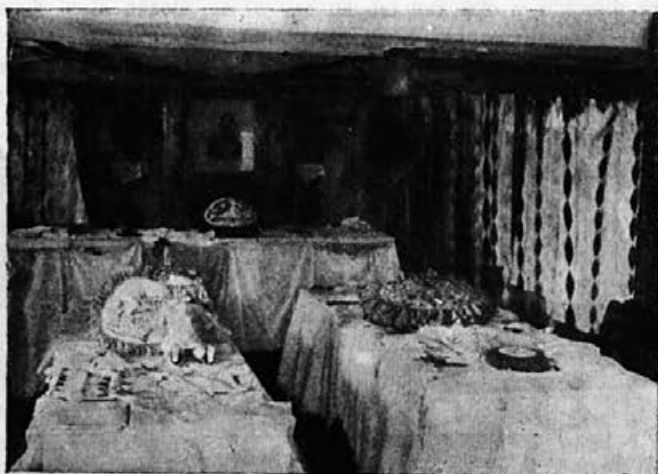
Največji sovražnik in škodljivec kmetijske mladine in kmetijskega sloja je
nevednost, iz katere izhaja pomankanje samozavesti in prizadevanja za samo-

izobrazbo in splošen napredek. Zato je vsem potrebna „Gruda“, „Kmetški list“ in „Kmetška Matica“.

Sklenili smo tudi, da se z našim najbližjim društvom v Dramljah letos večkrat sestanemo in kjer je mogoče, skupno nastopamo. Ko bo ustanovljeno društvo v Stranica, bomo tudi z njim napravili med seboj na obiske. Mislimo si nabaviti kroje, kakor jih ima društvo v Orlivasi.

V zadnjem poročilu v „Grudi“ glede naše knjižnice bi moralo biti pravilno, da izposojujemo lastne knjige in ne iz centralne knjižnice.

V „Grudo“ bomo stalno in pridno dopisovali, to naj store tudi vsa druga društva. Nazadnje smo ugotovili, da je v naših društvih med člani „Vi“ polnoma odveč in smo ga nadomestili s „Ti“, kar naj store tudi druga društva.

Razstavljena dela iz prikrojevalnega tečaja v Št. Rupertu na Dol.

Ljubljana. „Mlada Generacija“ priredi zadnjo predpusno nedeljo 2. marca v dvorani „Delavske zbornice“ na Miklošičevi cesti predpusno zabavo. Ker je to naša prva prireditve v večjem obsegu, vabimo vse prijatelje, da se prireditve gotovo udeleže. Zagotavljamo, da smo storili vse, da ne bo nikomur žal, ki bo prišel. Tovariši in prijatelji z dežele, ki imajo priliko ta dan biti v Ljubljani, naj ne zamude godbe, mask, plesa in bobov, vsega bo dovolj! Nasvidenje!

Dramlje. Takole smo sklenili Drameljčani: Nobena številka „Grude“ naj ne izide brez dopisa o našem delovanju, a ta prva nam je ušla vsled preširokogrudnega dela.

Leto 1929, v kojem smo prebili marsikatero težave pa tudi vesele urice, smo zaključili precej slovesno. Fantje in dekleta smo s prigrizkom in zalitkom, med veselimi in jedrnatimi nagovori, med petjem in plesom dočakali polnočno uro. Daj nam leto 1930 novih moči in sil, da bo naša „Detelja“ čimdalje bujnejše zelenela!

Naše društvo je dne 19. I. 1930 priredilo svojo prvo akademijo, ki je pokazala, da dobra kmetška mladina s pravimi voditelji ne zaostaja za višje kulturnimi društvi. Pevski zbor pod vodstvom g. Gustava Jarnoviča, telovadci in

telovadkinje pod vodstvom g. Rongadorja, in gđč. Marice Grudnove, plesalci pod vodstvom tukajšnje učiteljice gđč. Vide Del-Cott in nastopi šolske dece so v burnem aplavzu dobili svoje priznanje. Komičen nastop g. Košutnika, ritmični valček Šentjurskih sokolic, nastop Šentjurskega sokola, „Buči morje adrijansko“, živa slika „Neodrešena domovina“ in ubrani komadi naše domače godbe so pestro izpopolnjevali program prireditve, ki je trajala od 3—6 ure popoldne. Obisk je bil nepričakovano obilen. Iskrena hvala vsem! Po končanem sporedu se je v istem lokalu vršila živahna veselica, s katere so odnesli vsi gostje najboljše utise.

Odbor.

Središče ob Dravi. Dne 12. januarja nam je predaval tovariš minister dr. Kukovec o gospodarskem položaju naše države. Udeležilo se je 57 članov in članic. Za tem se je vršil članski sestanek, na katerem smo obravnavali važne stvari in obenem nabirali naročnike za „Grudo“. Člani so se izrekli, da bodo naročniki pod pogojem, da bo list takšen kakor želi naš tozadevni dopis v decembru. Drugo predavanje smo imeli 9. februarja; predaval je tov. dr. Rošina.

Dosedaj še društvo nima stalnega lokala, vendar pa sta nam na razpolago občinska pisarna in gasilska društvena soba. Prva za predavanja, druga za seje. V nas se je porodila misel, da si v letošnjem letu sezidamo z združenimi močmi društveno sobo, kjer bomo imeli čitalnico, predavalnico i. t. d. Seveda bomo delali kakor bo dovolilo stanje naše blagajne.

Sv. Jurij ob Ščavnici. Radi zadnjega članka v „Grudi“ se čuti tukajšnje učiteljstvo prizadeto, vsaj nekateri.

Konstatiram: Omenjeno je v članku naše stanje pred občnim zborom Zveze I. 1928. Kako je bilo tedaj, vemo vsi prizadeti.

Na občni zbor sta prišla tudi dva zastopnika učiteljstva, ki sta obljubila pomoč našemu pokretu. A žal do danes še nisem opazil nikjer izvedbe njih besed.

Vsemu jurjevškemu učiteljstvu bodi izrečena zahvala za vsako delo, ki so ga naredili, ki ga delajo in ki ga bodo naredili v bodočnosti v prid našemu mlademu društvu. Posebno naj omenim našega tov. učitelja g. Drago Korošaka, ki neumorno deluje na tem, da dvigne dva društvena tamburaška zbora.

Nesebično delo bi nas dovedlo do uspehov. Živela kritika, je vskliknil Levstik. Pozdravljena vsaka objektivna kritika, pravimo mi. Nam mladim, neizkušnim, je pa še bolj potrebna taka kritika.

VI. Kreft.

Posvetovalnica

Za čitance naše „Grude“ smo uvedli posvetovalnico. Fant in dekle, gospodar ali gospodinja, vsakdo, ki bi rad kak nasvet, pojasnilo ali pouk, naj napiše v pismo, priloži 2 Din v znakah za odgovor in pošlje na uredništvo „Grude“. Dobil bo odgovor na dom in če bo kazalo, ga bomo priobčili tudi v posvetovalnici naslednje številke „Grude“, da bo tudi drugim v pouk in zabavo.

V. Sem devetnajstleten kmetski fant, katerega želja je že od nekdaj postati logar. Prosim vas, da mi daste nasvete in navodila, kako naj dosežem svoj cilj. Ali je kaka gozdarska šola, kjer bi mogel biti sprejet, da bi se usposobil za ta poklic? J.B.

O. Zaenkrat nimamo v vsej Jugoslaviji niti ene gozdarske šole, kjer bi se mogli vi v tej smeri šolsko naobraziti.

Predlog za gozdarsko šolo je z vsem potrebnim predložen pristojnemu ministrstvu v odobritev. Ta šola naj bi se otvorila 1. oktobra 1930., če bo ministrstvo predlog odobrilo, imenovala bi se nižja gozdarska šola z enoletnim ali dvoletnim poukom. Sprejelo bi se okrog 30 učencev, ki so izpolnili 16. a ne prekoračili 25. leto. Učenci z ljudskošolsko izobrazbo bi polagali sprejemni izpit, da pokažejo zmožnost slediti pouku. Urejena bi bila nekako tako kot je Kmetijska šola na Grmu pri Novem mestu.

Za stvar se zanimajte v letošnji jeseni ali kadar se predlog odobri.

V. Kaj se uče dekleta na prikrojevalnih tečajih in s kakimi stroški je v zvezi za udeleženke tečaja? K. M.

O. Prikrojevalni tečaj traja približno 14 dni. Dekleta se uče na strojih delati: 1. Žensko perilo (srajce, hlače, kombineže itd.). 2. Moško perilo (srajce, spalne srajce, hlače). 3. Posteljnino (prevleko, blazine itd.). 4. Otroško perilo in oblekce. 5. Predpasnike in sploh vse, kar rabi nevesta za balo in pozneje kot dobra in varčna gospodinja. 6. Kar si želi posamezna učenka še posebej narediti in se naučiti. — Razume se, da si mora nabaviti vsaka za okrog 200 do 300 Din blaga ali tudi več, kakor si pač katera želi in more. Denar je potem v narejenem perilu, ki je gotovo več vredno kot blago samo in se ta denar ne vrže stran, kot bi kdo mislil. Koliko pa je vredno to, da zna dekle samo vse narediti, ve menda vsak.

V. Kako naj pripravimo ustanovitev našega društva kmetских fantov in deklet, ko nas je samo 10 fantov in — pa naš gospod župnik je precej hud na taka društva, pravi, da so brezverska organizacija? Radi bi uspešno odbijali taka in podobna nasprotovanja ter obenem pomnožili našo četico. H. F.

O. Če vas je deset odločnih, korajžnih in vstrajnih fantov, nikar nič ne odlašajte z ustanovitvijo društva. Pošljite takoj pravila glavarstvu v odobritev in ko je to v redu, skličite kar prvo nedeljo občni zbor, povabite druge fante in dekleta in društvo je ustanovljeno. Deset vas je, poiščite še deset prijateljev, da vas bo dvajset in slabi fantje bi bili, če ne bi mogli prepričati tudi deklet, da je njihovo mesto v društvu.

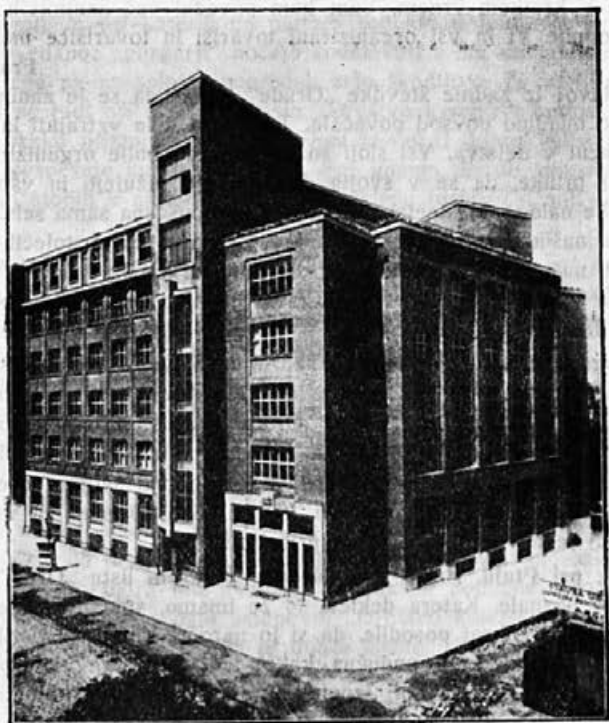
Gospod župnik pa ne bo dolgo hud, če mu daste „Grudo“ in „Kmetški list“, da oboje pridno čita, kjer bo našel vse drugo, samo brezverstva ne. Če ima pa dobro voljo in pravi smisel za kmetisko mladino, pa bo še sam rad prišel v društvo kaj dobrega in pametnega povedat. Poskusite torej brez strahu in brez zamere na to ali ono stran.

Dopisi

Praga, 2. II. 1930.

Pred odhodom sem obljubil pisati Vam o svojih vtiskih v Pragi in na kurzu Svobodne kmetске prosvete. Teh vtiskov je bilo toliko, da dosedaj nisem mogel priti k sebi. Zato mi oprostite, da se Vam šele danes javljam.

V Prago sem srečno prispel dne 13. januarja in se oglasil v Zvezi slovan-ske kmetijske mladine, kjer me je sprejel njen generalni tajnik g. ing. Josip Vaša. Nad dve uri sva se pogovarjala o naših organizacijah in kmetijskih zadevah. Nato sva odšla v šolo, ki se je začela že 6. januarja 1930. Z velikim veseljem me je sprejel sivolasi upravitelj g. Fran Novak in me predstavil tečajnikom, ki jih je 54 po številu, po narodnosti sami Čehi, razen 1 Poljaka. Mojega prihoda so se razveselili vsi, ker so Čehi zelo naklonjeni nam Slovencem in Jugoslovanom sploh. Za naše razmere se silno zanimajo. Med občevanjem z njimi in iz značaja same šole sem se moral prepričati, da bi žalibog med Slovenci ne mogli zbrati 50 kmetijskih fantov, ki bi se odlikovali s tako izobraženostjo in olikano-stjo, kot sem to ugotovil pri čeških kmetijskih sinovih. Se pač pri Čehih zahteva tudi za kmetijski poklic strokovno izobrazbo in splošno vzgojo, ki je velik del kmetijskih sinov dobi v kmetijskih strokovnih šolah, drugi pa v raznih tečajih, ki jih skoro v vsakem kraju prirejajo kmetijske mladinske organizacije s pomočjo države. Vsak okraj ima tudi okrajni prosvetni odbor, ki kot organ države skrbi za kmetijsko prosveto in ki kot državna ustanova sodeluje s privatnimi prosvet-nimi organizacijami. V tem pogledu moramo Slovenci začeti z večjo skrbnostjo negovati prosvetno in vzgojno delo med kmetijsko mladino.

Dom Svobodne kmet. prosvete v Pragi.

Kakor rečeno, je nas v tečaju 55. Kot 56. bi moral biti v tečaju tovariš Valentin Janhar iz Medvod, ki iz neznanega razloga odlaša s prihodom v tečaj. Prepričan pa sem, da mu bo vsake zamude zelo žal, kajti šola nam nudi pouk

v tako važnih vprašanjih in tako temeljito, da je res škoda zamuditi to priliko. Torej 55 je nas učencev, 54 pa imamo predavateljev in profesorjev, ki so iz vrst inženirjev, profesorjev, pravnikov, tovarnarjev itd. Ti nam predavajo iz najrazličnejših strok: gospodarskih, političnih, združnih, kmetских itd.

Sola je nastanjena v lepi 6 nadstropni železobetonski stavbi: v Domu kmet-ske prosvete. Streha je napravljena v obliki terase, raz katere je lep razgled na mesto. Nebo pa je žalibog skoro vedno oblačno in mi je večkrat dolgčas po dolejnjskem solncu. Tudi stanovanje imam v tej isti zgradbi v 5 nadstropju. Hranim pa se v veliki študentski menzi, kjer se hrani tudi še nad 1000 drugih di-jakov in akademikov iz raznih šol.

Tovariši mi mnogo pripovedujejo o razmerah v češki vasi. Je pa značilno, kar posnemam iz vseh teh pripovedovanj, da je vsa čehoslovaška kmet-ska mladina organizirana. V največji meri je seveda organizirana v agrarnem kmet-skem gibanju. Saj ste o tem že v „Grudi“ poročali, da ima ta organizacija nad 70.000 članov, nad 30 okrožnih organizacij in nebroj posameznih društev.

Dne 22. II. 1930 bomo imeli slavnostno zaključitev šole. Pri tej slavnosti je tudi moja dolžnost, da nastopim s kako deklamacijo, ker se Čehi za naše stvari zelo zanimajo. Prosim Vas, da mi pošljete kako knjižico s primernimi deklama-cijami. Ko se v kratkem vrnem, Vam bom povedal več zanimivih podrobnosti. Za sedaj sprejmite Vi in vsi organizirani tovariši in tovarišice moje pozdrave.

Franc Mlinar.

Frankolovo: Iz zadnje številke „Grude“ vidim, da se je zanimanje za naš list in kmečko mladino povsod povečalo. Treba pri delu vztrajati in naj se naše hotenje spremeni v dejstva. Vsi sloji so neprimerno bolje organizirani in imajo povsod dovolj prilike, da se v svojih društvih izobražujejo in vsposablajo za svoje življenske naloge, le kmet-ska mladina je prepuščena sama sebi. Velika apo-stolska naloga naših delavcev in prijateljev ter naših že obstoječih društev naj bo organizirati naše fante in dekleta v prosvetnih društvih, da dobe vero v same sebe, zaupanje v skupno moč in ponos za svoj stan. Zato naj ne bo večje vasi brez našega društva!

Franc Potočnik.

Sv. Lovrenc v Slov. goricah. Ob letošnjem novem letu je naš tov. uprav-nik našel med drugimi kraji na zemljevidu tudi našega. Bil je gotovo uverjen, da znamo vsaj brati, ter nam je poslal „Grudo“, katere pa ne bomo vrnili, tem-več v kolikor še nismo poravnali zneska, bomo to storili vsaj za pol leta naprej. Zelo pa smo vam hvaležni in bomo berilo pokazali tudi svojim sosedom in prej ko slej bodo tudi ti gotovo list naročili, ker je silno koristen za vsakega fanta in dekleta. (Kaj je novega bomo pisali prihodnjič.)

Velovlek pri Ptuj. Prvič se oglašamo v vašem listu „Grudi“, pa saj ga do letos nismo poznale. Katera dekleta jo že imamo, smo hvaležne zanj, fan-tom pa jo bomo za enkrat posodile, da si jo naroče. Kot novo berilo pri nas je „Gruda“ zelo potrebna, ker je podučna, kakor tudi zabavna. Zelele pa bi vendar, da bi se kotiček za dekleta bolj izpolnil in to z vsestranskimi gospodinjskimi nauki.

Rateče - Planica. Tudi v našo planinsko vas je letos priromala „Gruda“. Jaz sem vsestransko z njo zadovoljna. Naročenih je tudi nekaj mojih tovarišic in par tovarišev. Vsi jo pohvalijo. Saj pa tudi tako domače piše, da imam utis, kot bi se pogovarjala z dobro mi želečim prijateljem, ki mi polaga na srce nauke, katere prav lahko razumem. Le škoda, da jo večkrat ne dobim v roke. Preje

sem čitala neke zagrebške romane, kateri so se na žalost precej razširili zadnje čase. Kako jih pa vsiljujejo! Včasih se mi še delati ni ljubilo, tako sem bila razmišljena. Vse živce sem imela napete in glava me je bolela, da sem bila vedno slabe volje. Življenje se mi je prikazalo čisto drugače — ne morem zapisati pravega izraza — nekam nesrečno. Šele, ko sem prebrala prvo letošnjo in par lanskkih števil „Grude“, sem se zavedla, da so v romanih same laži in da življenje nikdar ne more biti tako, kot se ga opisuje v njih. Vrgla sem vse v ogenj in sklenila, da ne vzamem nikoli več takih knjig v roke.

Za nas kmetška dekleta in fante je najboljši in edini mladinski list „Gruda“ iz katere bomo črpali zdrave misli, izobrazbo in zabavo. Zato jo pridno berimo in jo posojajmo še drugim, da bodo vsi spoznali njeno vrednost in jo naročili. Premalo je, da samo enkrat površno preberemo, treba jo je prečitati večkrat in pazljivo, pri tem pa temeljito misliti in presojeti.

Planinka.

Zalec. V našem trgu vlada vedno večje mrtvilo, v nekaterih ozirih radi slabe hmeljske kupčije, katere se nikakor ne moremo privaditi, v drugih pa zopet vsled tega, ker nimamo potrebne organizacije, ki bi nam dala priliko do potrebne izobrazbe in pa tudi do zabave. Med nami ni nobenega sodelovanja in družabnega življenja in vse kaže, če ne pride kakšen preokret, da ne bomo napredovali, ampak nazadovali. Imamo sicer par društev, ki pa nekako preveč enostransko delujejo, in pri katerih ne morejo sodelovati ljudje iz širših slojev — po domače povedano: „purgarji“ nočejo sodelovati s „ta navadnimi“ in ti pa ne s purgarji. To je pa za splošni napredek zelo škodljivo. Za to bi bilo zelo potrebno, da bi se tudi pri nas ustanovilo „Društvo kmetških fantov in deklet“, h kateremu bo lahko pristopil vsak, kdor ima le nekaj dobre volje, da se dvigne izobrazba in pospešuje kmetška kultura. Saj imamo dovolj sposobnih ljudi, kateri se še niso utopili v materializmu. — K sklepu torej: Žalčani, zdramite se in začnite!

Galicija pri Celju. Dovolite mi tovariš urednik, da se kot zvest naročnik tudi jaz oglasim v „Grudi“, katera se mi vedno bolj dopade, kakor tudi vsem, ki jo berejo. Veseli nas, ko prinaša raznovrstno berilo, povesti, pesmi, odgovore, smešnice in poročila, kako lepo delujejo društva po celi Sloveniji. V 1. števil. se nam je posebno dopadel spis „Gozd, kdor te pozna, te ljubi“, in si še več takšnih želimo. Kako more vse to vedeti en kmetški fant, ki je hodil samo v ljudsko šolo? Pri naši hiši so kar z glavo odmajevali, ko se je po večerji bralo to na glas. Stari ljudje, kar ne morejo zapopasti, da bi se iz lesa izdeloval plin, očetna kislina, terpentinsko olje, katran in še Bog ve koliko drugih stvari, in nazadnje pa še, kar je najbolj čudno: svila! — to pa še meni ni hotelo v glavo, čeprav se lahko verjame, da je res. Le tako pišite tovariš urednik, in vsak kmetški fant (in tudi dekle) Vam mora biti hvaležen za takšne podučne stvari. — Pri nas bi zelo radi imeli, ko bi se dalo ustanoviti „Društvo kmetških fantov in deklet“, — tedaj bi še le bili veseli! Kako je dobro tistim, kjer že imajo taka društva. Knjižnice imajo in čitalnice, igre prirejajo, radio imajo in razne godbe. Kjer pa nič nimamo, smo pa navezani le na sami sebe in pa na gostilno. Upamo pa tudi, da se bo že kako spremenilo, čeprav smo bolj odrezani od sveta. Ob koncu pa še lepo pozdravljam vse naročnike in naročnice „Grude“ in bi želel, da se še kdo drug oglasi, da bomo vedeli, kako se enemu ali drugemu godi. Pozdravljeni!

V muzeju razlaga vodnik: „Ta mumija je stara 5007 let.“ — Kako veste to tako natančno? — „Sedaj sem tu nastavljen sedmo leto; ko sem prišel, je bila mumija stara 5000 let.“

„To je lobanja velikega vojskovodje Hanibala,“ razlaga vodnik v muzeju. — „Čegava je pa ta mala?“ — „Tudi ta je Hanibalova, ko je bil še majhen.“

Pravo število. A: „Čestitam k uspehu v loteriji. Katere številke si pa stavil?“ — B: „Število 72.“ — A: „Zakaj ravno 72?“ — B: „Ponovno sem sanjal o številu osem, pa sem rekel: osemkrat sedem je 72 — in glej, to število je dobilo.“

V šoli se hoče nadzornik prepričati, koliko razumejo otroci ulomke, zato vpraša: „Na enem krožniku leži pol klobase, na drugem pa $\frac{2}{3}$. Kateri krožnik bi ti raje vzel?“ Tonček: „Oni z $\frac{2}{3}$ klobase.“ Nadzornik ni zadovoljen: Oglasi se Tine: „Oba krožnika, gospod nadzornik.“

Zmotni logični sklep. Vaški brivec je oni, ki vse vaščane brije, če se sami ne. Vprašamo se: Brije li brivec sebe? Če se brije, potem ni vaški brivec, ker on brije le one, ki se ne sami. Torej ostane še možnost, da se sam ne brije. Če se sam ne brije, bi pa moral iti k vaškemu brivcu, da bi ga obril.

Pozabila sta. „Tone, vrni mi onih sto dinarjev, ki sem ti jih posodil zadnjič.“ „Kaj, ti, France, da si mi kedaj posodil sto dinarjev? Oprosti, prijatelj, ni mogoče, ne spominjam se tega.“

„Že mogoče, Tone, pozabil si, ker si bil takrat natrkan.“

„Oho — že prav — ali, France, tistih sto dinarjev sem ti vendar že vrnil!“

„Tako, kedaj pa, jaz ničesar ne vem o tem.“

„Se mi je zdelo. Kako boš vedel. Ko sem ti jih vrnil, si bil natrkan ti.“

Raztresen advokat. Gospodična: „Gospod doktor, prosim, kje naj dobim akte, ki jih želi stranka.“

Advokat: „V aktovki, ki sem jo včeraj pozabil v vlaku.“

Še bolj zanimivo je sledeče poročilo: Mrtvec se je s kolesom pripeljal po cesti navzdol. Vozil je s predpisano brzino in po pravi strani. Z odtrgano roko je dal pravočasno znamenje, da namerava zaviti na levo.

Ljubljčan: Kdor te sliši govoriti, vsak poreče, da si Ribniččan.

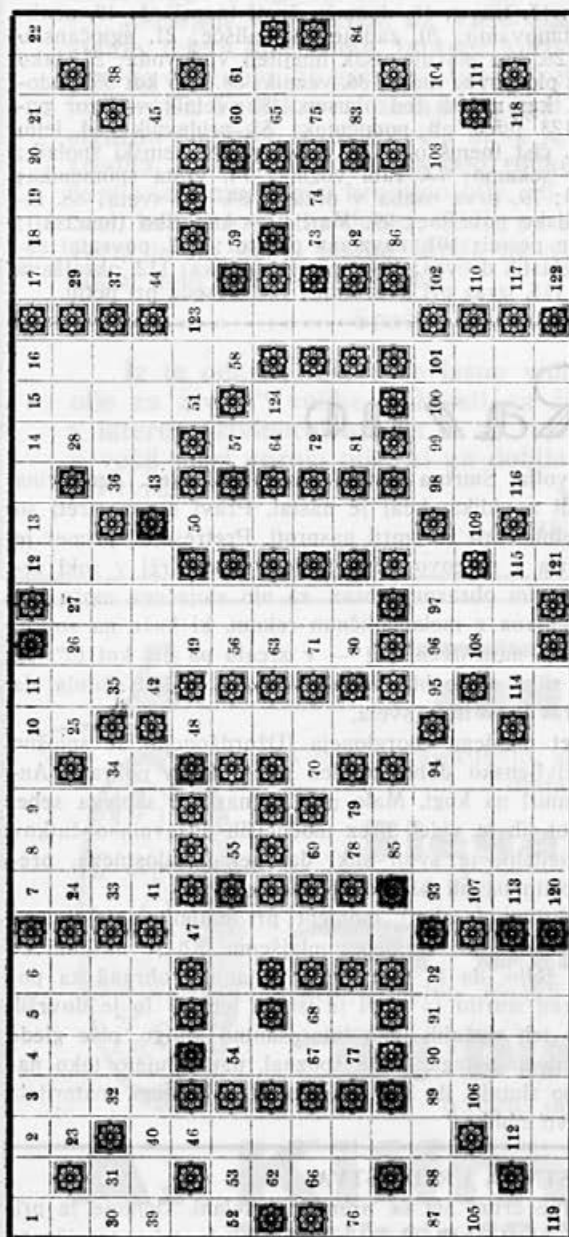
Urban: Kaj ti veš? Moji starši niso prišli iz Ribnice.

Ljubljčan: Ne boš utajil, tvoji starši so prišli iz Ribnice. Govorica te vendar razodeva.

Urban: Ne boš, prijatelj, niso prišli, ker so še tam.

1. Križanka.

(Sestavila Mimi K.)

Vodoravno: 1. milostinja; 7. mesto v Bački; 12. jedilno orodje; 17. prestolica evropske države; 23. kraj ob vodi; 24. žensko krstno ime (okrajšano); 25. pripovedni spis; 28. reka v Nemčiji (slovenski izraz); 29. del ognja; 30. števnik; 32. oblika glagola, ki pomeni posest; 33. del posode; 35. del voza; 36. sredstvo za ugonabljanje miši; 37. pridevnik; 38. pamet; 39. kakšna voda vre; 41. prislov kraja; 42. prvi človek; 43. hrvaško moško ime (okrajšano); 44. pokrivala; 51. žensko krstno ime (okrajšano); 52. nota; 54. jutranja svetloba; 55. učenje; 56. skrajna točka celine; 58. ploskovna mera; 59. okrajšava za delniško družbo; 60. doba; 62. sp.; 63. dva ista samoglasnika; 64. veznik; 65. kazalni zaimek; 66. kazalni zaimek; 67. osebni zaimek; 70. del telesa ali član društva; 71. začetne črke od „naš kraj“; 49. igralna karta; 72. kazalni zaimek; 73. prislov časa; 75. nikalnica; 76. posoda; 77. isto kot 58.; 78. av; 80. začetna črka imena umrlega slovenskega pesnika; 81. predlog; 82. predlog; 83. osebni zaimek; 85. okrajšava za tega leta; 86. medmet; 87. resnica (latinsko); 93. znamenje; 95. odtisek stopinj; 98. zavitek; 102. soli podobno; 105. kot pod 56.; 106. žesko ime (okrajšano); 107. koristna in zabavna novodobna iznajdba; 108. osebni zaimek; 109. deli sobe; 110. del

kravjega trupa (narobe); 111. grška črka; 112. plemenitaš; 113. orodje (hrvaško); 114. ni mlad; 116. zemljiščna mera; 117. mesto v Švici; 119. stari narod; 120. nakit; 121. prebivalec severnih ledenih krajev; 112. prislov časa.

Navpično: 1. del leta (hrvaško); 2. italijanski spolnik; 3. gora na Koroškem; 4. fine gospe; 5. isto kot 113. vodoravno; 6. del telesa; 7. se rabi za metle; 8. ovitek; 9. domača žival v dialektu; 10. osebni zaimsek; 11. del človeškega telesa; 12. posebna vrsta tatvine; 13. živalski glas; 14. irvan; 15. prometno sredstvo; 16. del radio postaje; 17. trava; 18. domača žival (nemško); 19. neobhodno potrebna naprava pri stanovanju; 20. zadnje počivališče; 21. egiptansko božanstvo; 22. družabna igra; 26. kar plačuje vsak imejitelj vodovoda; 27. jako elastičen trak; 31. nikalnica; 34. ploskovna mera; 36. veznik; 38. isto kot 55. vodoravno; 40. glava hiša; 45., 47. kar naredi jed okusno, 48. svetnik — vzor poljedelca; 50. pastirski narod. 123. ptica ali ponočnjak; 53. pridevnik; 54. letni čas; 57. spada k suhi robi; 61. čist (nemško); 124. predlog; 68. nemški spolnik; 69. kam položimo drva kadar sekamo; 73. rabi voznik; 74. vrsta spomenika; 76. sovražnik (pesniška oblika); 79. prva oseba v državi; 84. del sveta; 88. latinski veznik; 89. oblika zemeljske površine; 99. Marija — angleško (fonetski); 100. začetna beseda črnogorske pesmi; 101. zavzema prostor; 102. povratni zaimsek (3. sklon); 103. odpadek iglastih dreves; 104. pesniška oblika; 112. okrajšava za broj; 114. povratni zaimsek; 115. izraz pri kvartanju; 118. beseda pri petju.

Razno

Avtoportret kot zadnja volja. Smrtna slutnja znanih slikarjev. Zgodovina samoportretov je zanimiva tudi z vidika, kdaj je nastal. Pravi avtoportreti so nastali v momentih, ko so umetniki zrlí že smrti nasproti. Pretresujoč primer je dvojna slika Hansa Burkmyerja z njegovo ženo. Šedeča žena drži v roki zrcalce, v katerem se vidi za njenim obrazom obraz za njo stoječega moža kot mrtvaška glava. Slika je opremljena z melanholičnim rekom, ki kaže na smisel nastanka te slike: „Taka postava naju dveh, kaj — v zrcalu pa nič kot to“. Ni še dolgo tega, kar je umrl, ta slika pa je bila zadnja njegova — kot slutnja, da se bo prava slika kmalu odpravila s tega sveta.

Tudi čudoviti avtoportret mladega Giorgioneja (Džordžoneja) se splošno postavlja v njegovo zadnje življensko dobo, preden ga je kuga pobrala. Andrea del Sarto je prav tako umrl na kugi. Malo prej je naslikal samega sebe. Dočim je prej podajal slike kot jih je videl, brez močnejših duševnih občutkov (modeli so pač ravnodušno sedeli), je svoji sliki dal nekaj žalostnega, premišljuječega, kar vpliva kot pritožba ali bridko spoznanje.

Še značilnejši je subjektivni (osebni) moment pri najbolj objektivnem (stvarnem) mojstru, ki ga poznamo, pri Holbeinu mlajšemu. Ko je naslikal že toliko tujih obrazov, je dobil željo, da bi tudi svojo zunanost ohranil za potomstvo. Leta 1543, kratko pred smrtjo — umrl je istega leta — jo je dovršil.

Benkhard, ki je izdal o teh slučajih jako interesantno knjigo, piše glede tega: „Poteze, ki niso brez žalosti tistega, ki je spoznal, napolnjujejo tako nasičenost opazovanja, da dobimo slutnjo, da bo intenzivnost nabranega materiala (snovi) kmalu raznesla minljivo obliko.“

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Jos. Kasparović. Vaši dve črtici sta še premalo izdelani. Dejanje je prikazano premalo verjetno, da bi v obeh slučajih dovedlo do tako tragičnega konca. Morda bi Vam kakšna krajša stvar, morda kakšen dogodek iz Vašega lastnega življenja, zanimivo in živahno prikazan, bolje uspel. Poskusite! Pisateljskega daru Vam ne moremo čisto odrekati.

O „TEŽAKOVEM OLJU ZA ŽIVINO“ piše dne 3. januarja 1930. gosp. Franjo Špacir iz Omanovca, Slavonija, dobavitelju istega sledeče:

„Moram Vam javiti, da Vaše olje ni dobro samo za svinje, teleta in žrebete, temveč koristi zelo tudi konjem, ako ga dobivajo, da konji postanejo zelo živahni, močnejši in hitrejši. Tudi krava, za katero sem že mislil, da mi bo sigurno poginila, je ozdravela in se je pri tem celo dobro zredila, predno je potrošila eno ročko olja. Jaz priporočam vsakomur Vaše hranilno olje, ali to gre vendarle počasi, ker je kriza za denar, ljudje pa so žal preveč maloverni in na svojo lastno škodo ne vedó, da se denar z oljem zelo dobro obrestuje.“

Spoštovanjem

Špacir I. r.

Iz te odkrite izjave se jasno vidi, da je „Težakovo olje za živino“ velike važnosti za živinorejo in bi bilo v interesu živinorejcev, da bi za rejo svoje živine rabili v večji meri gornje olje, ki ga dobijo lahko vselej edino pri tvrdki:

M. TEŽAK,

ZAGREB, Gonduličeva 13.

Zahtevajte brezplačni

CENIK.

14 dni na poskušnjo, ako ne ugaja se vrne denar.

Elegantna

plitka, dobra in cenena ura

Din 99.-

3 letno jamstvo. Enaka ura v boljši izdelavi

Din 120.-

5 letno jamstvo.

A. Kiffmann

Maribor 160-a.

Razpošilja se le proti povzetju.

Ženitbe!

Prvi oglas stane Din 20.--, vsak nadaljnji pa Din 10.--.

Dekleta in fantje, sami ali potom starišev in sorodnikov naj se obrnejo na Upravo »Grude« Ljubljana, Miklošičeva cesta 4 pod značko »Bodočnost«, da dobe potrebna navodila. Razume se, da se posluje strogo diskretno, da nihče ne dobi vpogleda v Vaše ponudbe.

ŽENITVE!

Kmetijski fant, srednjih let, prikupljive zunanosti in z lepimi prihranki — se želi poročiti z dekletom, starim do 30 let in neomadeževane preteklosti, in ki bi imela po možnosti posestvo ali kakšno obrt. Ponudbe s sliko poslati na upravo »Grude« pod značko: »Skupna sreča«.

Poročiti se želi kmetijski fant, star 34 let, lepe postave in po poklicu zidar, — z dekletom starim do 25 let, z vsemi dobrimi lastnostmi, ki bi imela primerno doto (vsaj 25000 Dinarjev) kar pa seveda ni predpogoj. Resne ponudbe z najnovejšo sliko poslati na upravništvo »Grude« pod »Blagostanje«.

Spoznati se želi, mlad kmetijski fant — trgovski pomočnik, lepe postave in ponašanja — z dekletom, starim do 23 let, prikupljive zunanosti in neomadeževane preteklosti — po možnosti, trgovsko naobražena. Poznejša ženitev — mogoča! Ponudbe s sliko se naj pošljejo upravi »Grude« pod šifro »Spomlad«.

V svrhu spoznanja si želi dopisovati, mlad, značajan in inteligen kmetijski fant, z izobraženim in značajnim dekletom — starim do 20 let, prikupljive zunajosti in neoporečne preteklosti. Predpogoj: Naročnica »Grude«, tajnost strogo zagotovljena. Resne ponudbe s točnim naslovom in sliko poslati na upravo »Grude« pod značko »Ideal«.

29 letni ugleden posestnik, na dobrem glasu, visoke postave, si želi dopisovati z kmetijskim dekletom, da bi čim prej spoznala in ugotovila če sta za skupno življenje v zakonu ustvarjena. Cenjene ponudbe naj se pošlje na upravo »Grude« pod »Sreča«.

Na prodaj posestva in hiše.

Pritlična hiša, 2 parketirani sobi, kleti, kuhinja, travnika ca. 1 oral v mestu na Dolenjskem, Din 45.000.—.

Pritlična, prenovljena hiša tik postaje industrijskega kraja z njivo ca. 2000 m², za Din 50.000.—.

Novozidana, visokopritlična hiša, 1 uro od Ljubljane, 4 sobe, 2 kuhinji, vrt, Din 70.000.—.

Enonadstropna hiša, 2 sobe, kuhinja, kleti, gospodarska poslopja, hlev, sadni in zelenjadni vrt, pri lgu, Din 30.000.—.

Posestvo 44 oralov z zidano hišo, gosp. poslopji in zemljiščem pri Stični, za Din 100.000.—.

Pol lesena, pol zidana hiša, 2 sobi, kuhinja, hlev, gospodarska poslopja, njive, travniki, gozd, vsega 3 orale, Gorenjsko, Din 35.000.—.

Skoraj nova hiša na Dolenjskem s posestvom 4 orale, s 3 sobami, kuhinjo, pritlikinami, za Din 85.000.—.

Hiša z 2 sobami, kuhinjo, pritlikinami, s hlevom za 6 glav živine, kozolec, skedenj, njiv za 30 merikov posetve, 3 parcele gozda, nekaj travnika, za Din 45.000.— pri Litiji.

Pritlična hiša pri Jesenicah s 14 oralov posestva, gospodarska poslopja itd. za ceno Din 38.000.—.

Vse nadaljne informacije dobite pri upravi »Grude«, Miklošičeva cesta 4.

Dobro kupite

nogavice, rokavice, kravate, srajce, nahrbtnike, naramnice,
dežnike, palice, čipke, svilnate trakove, gumbе, nože, škarje,
voščeno platno (Wachstuch), potrebščine za šivilje, krojače,
čevljarje, tapetnike le pri

JOSIP PETELINC, LJUBLJANA

Nizke cene!

blizu Prešernovega spomenika (ob vodi).

Modni kamgarni

Sportni ševijoti
za fine obleke.

Velika izbira,
ugodne cene.

R. MIKLAUC „Pri Škofu“
Ljubljana.

J. BLASNIKA NASL.

UNIVERZITETNA TISKARNA

LITOGRAFIJA OFFSETTISK KARTONAŽA

ZALOŽNIŠTVO VELIKE PRATIKE

VREČICE ZA SEMENA

NAJSTAREJŠI GRAFIČNI ZAVOD JUGOSLAVIJE
IZVRŠUJE VSE TISKOVINE NAJCENEJE IN NAJBOLJ SOLIDNO

USTANOVLJENA LETA 1828

Denar naložite

najbolje in najvarneje pri domačem zavodu

KMETSKI HRANILNI IN POSOJILNI DOM V LJUBLJANI

(reg. zadr. z neom. zav.)

TAVČARJEVA (SODNA) UL. 1.

Telefon št. 2847. — Rač. pošt. hran. št. 14.257. — Brzjavi: „Kmetški dom“.

Vloge na knjižice in tekoči račun obrestuje po 6%, pri trimesečni odpovedi po 7 1/2% brez odbitka davka na rente.

Stanje vlog:

Din 30.000.000.-.

Rezervni zaklad:

nad Din 500.000.-.

Jamstvo za vloge presega večkratno vrednost vlog. Strankam nudi brezplačne poštne položnice za nalaganje denarja. — Vložne knjižice drugih zavodov sprejema kot gotovino brez prekinjenja obrestovanja.

Posojila daje na poroštvo, na vknjižbo in na zastavo premičnin in vrednostnih papirjev in v tekočem računu pod najugodnejšimi pogoji.

Blagajniške ure: Ob delavnikih od 8 - 12 1/2 in od 3 - 4 1/2, le ob sobotah in dnevih pred praz-

„ — 12 1/2 ure.

